

A libari ev. ref. egyhaz esperesi hivatala-e

1447-1898

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1897-ik évi aug. hó 26-ik napján

SÁRKÖZ-UJLAKON TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

A SZEPT. 27-IKI BIRÓSÁGI GYÜLÉSÉVEL ÉS BIRÓSÁGI
JEGYZÉKEKKEL EGYÜTT.

SZERKESZTETTE

GERGELY KÁROLY

E. M. FŐJEGYZŐ.

NAGYBÁNYA
MOLNÁR MIHÁLY NYOMDAI MŰINTÉZETÉBŐL
1897

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1897-ik évi aug. hó 26-ik napján

SÁRKÖZ-UJLAKON TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

A SZEPT. 27-IKI BIRÓSÁGI GYÜLÉSÉVEL ÉS BIRÓSÁGI
JEGYZÉKEKKEL EGYÜTT.

SZERKESZTETTE

GERGELY KÁROLY

E. M. FŐJEGYZŐ.

NAGYBÁNYA
MOLNÁR MIHÁLY NYOMDAI MŰINTÉZETÉBŐL
1897

A nagybányai ev. ref. egyházmegye
1897. évi aug. hó 26-án Sárköz-Ujlakon tartott
közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Bencsik István esperes és *gróf Degenfeld Sándor* egyházmegyei
gondnok elnöklete alatt:

Balogh István, Gergely Károly, Szél György, Molnár Lajos és Sátor Dávid
lelkészi, Böszörményi Zsigmond, Böszörményi Sándor, Torday Imre,
és Helmeczy József világi tanácsbírák.

Gergely Károly lelkészi, Torday Imre } világi
Jakó Endre }

jegyzők.

Helmeczy József ügyész.

Balajthy Károly, Barkász Albert, Barkász Bálint, Bartók Károly, Bottyán
Pál, Dobos József, Gál Péter, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kálmán Sándor,
Király Gyula, Kócsi Péter, Kiss Sándor, Magos Ferencz, Melegh Albert, Nagy
Károly, Pásztor István, Papp József, Papoleczy Zoltán, Sárközy Ignác,
Soltész János, Szabó József, Szentgyörgyi Zsigmond, Tóth Dániel rendes,
Sipos Károly, Gál György segédlelkészek. Sinka Lajos tanítótestületi kép-
viselő, Ferenczy Gyula debreczeni akadémiai tanár, Orosz István tanító
szárazberki, Kovács János gondnok misztótfalusi, Boros Zoltán főgond-
nok aranyos-megyesi, Jakó Endre földbirtokos batizi, Lengyel István pres-
biter lázárii, Kató Ferencz presbiter apai, Várady Menyhért gondnok garbolci,
Hajdu János gondnok rozsályi, Szász Ferencz gondnok hiripi, Cseh János
presbiter kőszegremetei egyházi képviselők és ezeken kívül több hallgató.

Esperes ur buzgó imában kérvén Isten segedelmét tanácskozá-
sainkra, s lelkes beszédben üdvözölvén a szép számmal megjelent tago-
kat, körvonalozza a teendőket és a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

58. sz. A jelenlevők számba vétetnek, a megbízó levelek beszédetnek,
s esperes ur jelenti, hogy elmaradásuk okát előre bejelentették a követ-
kezők: Szeőke Barna világi tanácsbíró, Bodor Pál, Bodnár János, Ferenczy
Imre, Kató Béla, Kürthy Károly, Nagy Elek, Papoleczy Károly, Varga Zsigmond.

A megbízó levelek, a kőszegremetei kivételével, mind rendben lévén, levéltárba tételnek. A gyűlés tagjai az elől kitett sorrendben igazoltatnak. A távollevők mentségei elfogadtnak. E szerint ok nélküli mulasztás esete nem forog fenn.

59. sz. Esperes ur jelentést tesz az időközben történt belhivatalnoki változásokról és az ezek következtében szükségesekké vált intézkedésekről, következőkben:

Batizról Hajdu Zsigmond lelkész s egyházmegyei aljegyző és közalapkezelő, püspöki titkárrá lett megválasztatása után eltávozván, a lelkészi teendők ellátásával Hajdu Albert udvarii lelkészt bízta meg.

A pettyéni lelkészi állomás szinte betöltetlenül áll. A lelkészi teendőket Soltész János ombodi lelkész ur végzi.

Felsőbányán a segédlelkész-tanítóságra meghirdetett pályázat eredménytelen lévén, tanítóvá Imre Károly técsői tanító választatott s erősített meg.

Szatmárhegyen Csobod Imre összeülkőzésbe jövén az egyház némely tagjaival, a vizsgálat és esetleges következmények elkerülése végett hivataláról lemondott s helye még betöltetlen.

Mikolából Kovács Zsigmond tanító más egyházmegyébe távozván, helyébe Szentgyörgyi Gábor méhteleki tanító választatott s erősített meg. Méhteleken e szerint a tanítói állomás üres,

A rég üresen álló garbólczi tanítói állomásra N.-Hodosról Nagy Gerson választatott és erősített meg, N.-Hodosra pedig Petyke Pál n.-kőlesi ideiglenes tanító nyert meghívást, hova ideiglenes minőségben meg is lett erősítve. N.-Kőcsnak pedig a tanító hívhatásra való engedély kiadatott, de ez ideig még tanító nincs.

K.-Remetéről Szalkay József tanító más egyházmegyébe távozván, helye ez ideig még betöltetlenül áll.

Av.-ujvároson Ács Elek leánytanító orgonista, ki jelenleg épen vizsgára készül, még egy évig ideiglenes állásában megerősített.

A s.-ujlaki egyház, bár részére a lelkész választási engedély kiadatott, a körülmények és nehéz viszonyok számba vételével a választást elhalasztja s maradt mint eddig volt, a szomszédos lelkész Gaál Péter felügyelete alatt az eddigi díjazási módozatok fentartásával.

Továbbá, mint örvendetes eseményt, köztudomásra hozom, hogy az egyházmegyei tanítói kar két tagja, Szabó József hiripi és Belényi Gábor erdőszádai ideiglenes tanító oklevelet nyert, s ez utóbbi rendes tanítóvá megválasztatván, megerősített s mint ilyenek bekebeleztetését kérem.

A jelentés tudomásul vétetik. Esperes ur intézkedései helyben hagyatnak és megerősítetnek. Belényi Gábor erdőszádai rendes tanító egyházmegyénkbe bekebeleztetik.

60. sz. Olvastatott Hajdu Zsigmond volt batizi lelkésznek esperes urhoz intézett következő tartalmu levele:

Nagytiszteletű Bencsik István esperes urnak

Nagy Palád.

Miután a böles Isteni gondviselés sorsom és életpályám felől úgy rendelkezett, hogy főtiszteletű Kiss Áron püspök ur oldala mellett titkár lettem, a nagybányai ev. ref. egyházmegyétől — melynek kötelékéhez mint rendes lelkész 15 és fél évig tartoztam; melyben éltem legszebb szakának java részét eltöltöttem, melyhez oly régi kedves és hozzá illő jelzővel nem is méltatható emlékek fűztek, és szívem utolsó dobbanásáig fognak fűzni, — bucsut veszek.

Midőn tehát az egyházmegyétől s első helyen annak előttem mindig tisztelve szeretett esperesétől, gondnokától, tisztí karától, kedves lelkész társaimtól, a tanító uraktól, a gyűlés minden rendű és rangu alkotó tagjától bucsuzom; midőn ama kitüntető bizalomért, melyben talán érdemtellenül is részesülni szerencsés voltam, melyet többször jólesőleg élveztem, hálás köszönetet mondok; midőn egyházmegyei hivatalaimról, melyeket habár gyenge erővel, de kellő buzgósággal igyekeztem folytatni, u. m. a jegyzőségről, közalapi pénztárnokságról, tanügyi bizottsági tagság és szintén jegyzőségről lemondok: nem mulaszthatom el, hogy a mennyei atyát, a mi Istenünket ne kérjem, miszerint áldó, védő és gondviselő jóságát és kegyelmét árássa és terjessze ki az egész egyházmegyére; hogy áldja meg annak gyülekezeteit, tisztviselőit, nagyjait és kicsinyeit; hogy védje és oltalmazza ev. ref. egyházmegyénket minden jöhető támadástól, veszélytől, hogy virágozzék az régi híréhez méltó fényben, hogy legyen ez az ev. ref. egyházmegye oly megdönthetetlen sziklavár, melyen a pokolnak kapui diadalmat soha nem vehetnek.

Magamat még egyszer szives emlékükbé ajánlva, vagyok

Debreczen, 1897. június 21.

Nagytiszteletű Esperes urnak

alázatos szolgálja

Hajdu Zsigmond

volt batizi lelkész, püspöki titkár.

Egyházmegyei közgyűlésünk mig egyfelől őszintén sajnálja, hogy lelkészi karának egyik szép tehetségű, buzgó munkás tagjától meg kell válnia, másfelől örömet fejezi ki a felett, hogy a bucsuzó levél íróját püspöki titkárrá lett elhivatása folytán ilyen méltó kitüntetés érte. Midőn azért a távozonak eddigi hűséges szolgálataiért jegyzőkönyvi köszönetet mond, s új állásában szélesebb körben folytatandó munkásságára a jó Isten áldását

kéri: egyszersmind melegen óhajtja, hogy előléptetésének méltó örömét folyton fokozódó boldogságának édes érzete tegye igazán állandóvá.

61. sz. Hajdu Zsigmond püspöki titkárrá lett megválasztásával a közalap kezelő pénztárnoki állás megüresedvén:

Ez állásra egyházmegyei közgyűlésünk egyhangulag Szabó József aranyos-megyesi lelkészt választja meg, ki a bizalmat megköszönvén, a nevezett hivatalra munkásságát egész készséggel felajánlja.

62. sz. Az egyházmegyei aljegyzőség Hajdu Zsigmond püspöki titkárrá lett elhivatása folytán megürülvén:

Ez állás betöltésére a presbiteriumok szavazatainak bekérése elrendeltetik. Esperes ur a szavazatbontó bizottság összehívására s egyszersmind arra is felhatalmaztatik, hogy ha az első szavazáskor általános többséget senki sem nyerne, újabb szavazást rendeljen el.

63. sz. Hajdu Zsigmond Debreczenbe távozásával a tanügyi bizottságban egy lelkészi tag helye üresen maradván:

Az egyházmegyei tanügyi bizottság utasittatik, hogy ugy ennek, mint a többi időközben megürült helyeknek betöltése végett, az iskolalátogató körökre való tekintettel, tegyen a jövő gyűlés előtt ajánlatot.

64. sz. Böszörményi Sándor és Décse Ignác, mint a számvizsgáló bizottság tagjai, beterjesztik jelentésöket az egyházmegyei közpénztárnok és könyvtárnok 1896. évi számadásainak megvizsgálásáról a következőkben:

JEGYZŐKÖNYV.

Mely felvételett Pettyénben 1897. június 17-én az egyházmegyei közpénztárnok 1896-ik évi számadásának megvizsgálása tárgyában.

Jelen voltak alant irottak.

I. sz. A könyvtárt illető bevétel volt:

1896. évben	67 frt 02 kr
kiadás	30 frt 20 kr
maradvány	36 frt 82 kr
hátralék	22 frt 60 kr

Bodoky Lajos nyug. törv. széki bíró ismételtén 3 drb könyv ajándékozásával növelte könyvtárunkat, melyért elismerésünket s köszönetünket kifejezzük.

Könyvtárnok fentemlített számadását elfogadhatónak nyilvánítva, részére a felmentést, elismerés és köszönet nyilvánítása mellett megadandónak véleményezzük.

II. sz. Egyházmegyei közpénztárnok számadása az 1896-ik évről:

Bevétel volt	2345 frt 20 kr
Kiadás »	1029 » 04 »
1. maradvány	1316 » 16 »
2. vagyoni állapot	3348 » 95 »
mult évinél több	988 frttal
3. hátralék	313 » 19 »
4. letét	197 frt 13 kr.

Az előbbeni kimutatás szerint az egyházmegyei pénztári számadások megvizsgálatva, helyben hagyandók s kezelő pénztárnok urnak a felmentés, köszönet és elismerés nyilvánítása mellett véleményeztetik.

Kelt mint fent

Böszörményi Sándor

szám biz. elnök.

Décse Ignác.

A jelentés helyben hagyó tudomásul vétetik, a közpénztárnoknak és könyvtárnoknak hűséges sáfárkodásukért méltó köszönet szavaztatik. A számadások mellékleteikkel együtt irattárba tétetni rendeltetnek. A közpénztárnoki számadás pedig másolatban köruttra indítandó.

65. sz. A számvevő bizottság elnöke, idősb Böszörményi Sándor tanácsbíró bejelenti, hogy egyik tagtársa Győry László egyházmegyénkől eltávozott, Décse Ignác pedig jövőre határozottan lemondott, minélfogva újabb bizottsági tagok választására van szükség.

Egyházmegyei közgyűlésünk a számvevő bizottság tagjaiul id. Böszörményi Sándor eddigi elnök mellé Kálmán Sándor hiripi lelkészt és Jakó Endre világi aljegyzőt választja meg.

66. sz. A szatmárnémetii ev. ref. főgymnasium tanárkarának azon kérelmét, melyben az eddig fizetett lélekszám szerinti krajczáros adót a gymnasiumi tápintézet javára újabb tíz évre megszavaztatni kérte:

Közgyűlésünk a folyamodó tanárkar újabban kifejezett óhajta szerint a napirendről leveszi és tisztelettel visszaküldi.

67. sz. Az állami és községi elemi iskolák ref. vallásoktatóinak működését folytonos figyelemmel kísérni s a valláserkölcsei oktatás eredményét minél biztosabbá és hatásosabbá tenni felekezetünk hatóságainak létérdeke és ebből folyó kötelessége lévén: Szél György tanácsbíró indítványára s a nagybányavidéki lelkészi kör értekezletének erre vonatkozó előterjesztése alapján egyházmegyei közgyűlésünk a következő intézkedéseket teszi:

1. Az állami és községi elemi iskolákban vagy más, nem felekezetünkhöz tartozó tanintézetekben működő ref. vallásoktatók kötelesek a végzett tananyagot az iskola haladási napló-

jába minden óráról bejegyezni, hogy ez által a haladás mikéntjét az ellenőrző hatóságok röviden és biztosan áttekinthessék.

2. Tartoznak az iskolai év első feléről a kanonika vizitáció és presbiterium előtt a vallástanból vizsgálatot tételni. Az iskolai évváró vizsgálatokra pedig az egyházmegye egy lelkészi és egy világi tagot küld ki. Ezek aztán az elnökök előtt megtartott vizsgálat eredményéről az egyházmegyének jelentést tenni kötelesek lesznek.

3. A vallásoktató lelkészek, mint a helybeli iskolai gondnokságnak hivatalból való rendes tagjai, igyekezzenek a vizsgálat határnapját úgy tüzetni ki, hogy az egyházmegyei küldöttek meghívására elegendő idejük legyen s a vizsgálaton mind a gondnokság elnöke és tagjai, mind a szülék és a tanügy iránt érdeklődők megjelenhessenek s akár vallási, akár hazafias, akár tudományos szempontból megfigyeléseket tehessenek.

68. sz. Szatmár vármegye királyi tanfelügyelője esperes urhoz beküldötte Szabó József aranyosmegyesi ev. ref. lelkész és állami iskolai vallásoktató azon levelét, melyben a nevezett lelkész a református egyház autonom jogára hivatkozva, megtagadta azt, hogy az állami elemi iskolába járó ev. ref. vallású növendékekkel az iskolai gondnokság előtt és elnökök előtt a vallástanból évváró vizsgálatot tartson. E levélre a nevezett kir. tanfelügyelő ur megjegyzi, hogy ámbár ő minden felekezeti jogai iránt tisztelettel viseltetik, mindazonáltal úgy van meggyőződve, hogy a vallástani vizsgálatoknak a gondnokság előtt való letételét állami szempontból követelnie kell; mert ez a felekezeti önkormányzati jogokat nem sérti, minthogy a lelkész ily esetben nem mint lelkész, hanem mint állami hitoktató szerepel, ki ezen működéséért az állami pénztárból díjazást is nyer s ki ezen minőségében az iskola felettes hatóságainak, tehát a gondnokságnak is engedelmességgel tartozik. Távol van tőle, mintha ez által a hitfelekezeti főhatóság ellenőrzési jogát korlátozni vagy kifogásolni akarná, sőt egyenesen arra kéri esperes urat, hogy ezen ellenőrzési jog gyakorlásáról intézkedni sziveskedjék, de egyszersmind hozza tudomására a nevezett hitoktató lelkésznek, miszerint növendékeivel az iskolai évváró vizsgálatot a gondnokság előtt nyilvánosan tételni kötelessége.

Esperés ur a királyi tanfelügyelőség átiratát egyházmegyei közgyűlésünk elé terjesztvén, a közgyűlés megnyugtatólag értesíti a kir. tanfelügyelő urat, hogy a mi magyar református egyházunknak sem a nyilvánosság elől elzárkózni, sem az alkotmányos magyar állam érdekeivel ellentétbe jönni nincs szándékában; minek jeléül az állami iskolákba járó református növendékek vallásoktatói számára mind az évközből elvégzendő vallástanítás, mind az évváró vizsgálatok ellenőrzése szempont-

jából olyan határozatot hozott, mely ellen sem a kir. tanfelügyelőségnek, sem a helyi gondnokságnak nem lehet kifogása Midőn azért e határozatot, a beküldött levél visszamelléklésével, a kir. tanfelügyelő urhoz áttesszük, egyszersmind kérjük, méltóztassék az állami iskolai gondnokságokat oda utasítani, hogy az évváró vizsgálatok határidejét a vallástanító lelkészekkel egyetértőleg úgy igyekezzenek majd megállapítani, hogy a lelkészek az egyházmegyei megbízottak értesítésére és meghívására elegendő ideje legyen.

69. sz. Papolczy Zoltán apai lelkész az apahegyi előkönyörgő kántor-tanító díjlevelét az arra vonatkozó egyháztanácsí és közgyűlési jkvi kivonatokkal, valamint a közíg. hatóság által e tárgyban felvett jegyzőkönyvvel és egyéb mellékletekkel felszerelve, jóváhagyás végett beterjeszti.

A beterjesztett, díjlevél, tekintve, hogy annak érdeme az egyház közönsége által elfogadtatott: tekintve, hogy a kölesönös megállapodás folytán a tanító helyzete tetemesen javult s jövője biztosítva van: egyházmegyénk közgyűlése által jóváhagyatik, s miután ellene felebbezés nem adatott be, tudomásvétel végett a főliszteletű egyházkerülethez felterjesztetik.

70. sz. Nagy Károly avas-vámfalusi lelkész hivatalos előterjesztést tesz az állam által igénybe veendő iskolahelyiség felépítése tárgyában, s a magas miniszterium által megajánlott bérösszeg elfogadása és az építkezés helyének megvizsgálása végett bizottság kiküldését kéri.

Tekintettel azon körülményre, hogy a vámfalusi iskola államosítása már jogérvényes határozattal kimondatott, az egyház anyagi érdekének előmozdítása céljából, miután saját erejéből az állam által kívánt 3-ik tantermet felépíteni nem képes, az állam pedig a szükséges építésre 600 frt költséget egyszerre előlegezni nem hajlandó, míg az évi 200 frt bérösszeget egy summában igéri előre fizetni: egyházmegyei közgyűlésünk elvileg belenyugszik abba, hogy a tárgyalás folyamata a kir. tanfelügyelőséggel e tekintetben újra felvétessék és az évi bér fizetése szerződésileg is biztosíttassék.

Lelkész jelentésében foglalt s a telek beépítésére vonatkozó javaslat elbírálására és megvizsgálására Szél György és Böszörményi Zsigmond egyházmegyei tanácsbírák, mint a kik ez ügyben már előzőleg is eljárak, jelentésök bevéárása mellett megbízatnak.

Esperes ur felhatalmaztatik, hogy a jelentés érdeméhez képest az építési engedélyt megadhassa s a szerződést egyházmegyénk nevében jóváhagyhassa.

71. sz. A sárközi egyház előjáróságának kérelme az iránt, hogy a vármegyei tek. alispáni hivatal kerestessék meg oly czélból, miszerint Sárköz község földes uraságát az urbéri törvények értelmében hívja fel, hogy az egyház részére temetőhelyet adjon és jelöljön ki.

A kérelem értelmében a vármegyei alispán urhoz a következő felterjesztés intéztetik.

Tekintetes alispán ur!

A sárközi ev. ref. egyház előjárósága panaszolja, hogy Sárköz község urbéri rendezése alkalmával az eljáró urbéri bíróság a község, illetve az egyház részére temetőhelyet kijelölni elmulasztott, a földes uraság pedig temetőhelyet ma sem ad.

A jelenlegi temető már 1793 óta szolgál temetkezési helyül és már annyira telve van, hogy a hullákat kénytelenek egymás felébe helyezni.

Ugy a méltányosság, mint a közegészségügy szempontjából méltóztassék azért Sárköz községnél oda hatni, hogy az egyház, illetve község részére a népesség arányához mért nagyságú temetőhelyet kijelölni és rendelkezés alá bocsátani sziveskedjék

72. sz. A sárközi egyház előjárósága bejelenti, hogy régi temetőjének túltömöttsége folytán a sárközi 444. sz. tjkvben 221. és 223. hr. sz. a. felvett belsőségből Sveda Borbála férj. Micsányik Mihályné tulajdonát képező illetőségét 200 frtért temető helyiség céljaira megvette, annak kifizetésére a sárközujlaki takarékpénztárból a presbyterium jóállása mellett 200 frt kölcsönt vett fel; úgy a szerződés, mint a kölcsön jogügyletének és az ebből származó teherelosztás tervezetének jóváhagyását kéri.

A kérelemnek, tekintve annak elodázhatatlan célját s az egyházra nézve előnyös voltát, hely adatik, a bemutatott szerződésben foglalt jogügylet, valamint a kölcsön felvételére vonatkozó határozat és teherelosztási tervezet jóváhagyatik és további megerősítés végett a főtiszt. és mélt. egyház ker. közgyűléshez felterjeszteni határoztatik.

73. sz. Papolczy Károly szatmárhegyi lelkész a lelkészi illetmény tárgyát képező 40 hold földbirtok haszonbérbeadása feletti szerződést az egyházmegyei gyűlés által jóváhagyatni és öt évre újból megerősíttetni kéri.

Mint magán természetű ügylet az egyháztanács tudomásul vétele alá és nem az egyházmegyei gyűlés jóváhagyása alá tartozván, a kérelem érdemének tárgyalása ezuttal mellőztetik, ámbár egyházmegyei gyűlésünknek a szerződés jóváhagyása ellen elvi kifogása nincs, úgy hogy Papolczy Károly lelkész élettartamára annak érvényét elismeri.

74. sz. A sárközüjlaki ev. ref. egyház előjárósága bemutatja a Fedoras Mihály és társaitól megvett és a sárközüjlaki 327. számú tjkv. 230. hr. sz. alatti birtok, 1 hold és 800 □öl terület, megvételére vonatkozó adásvévesi szerződést jóváhagyás végett.

Tekinfettel azon körülményre, hogy a megvett birtok az egyház birtokával közvetlen szomszédos és annak vételára előnyös, s hogy a vételár már teljesen ki is van fizetve, a bemutatott szerződésben foglalt vételi jogügylet az egyházmegyei közgyűlés által jóváhagyatik s további megerősítés végett a mélt. és főtiszt. egyh. ker. közgyűléshez felterjesztetni határozatik.

75. sz. Az erdőszádai ev. ref. leányegyház előjárósága beterjeszti a tanítói díjlevél 3 példányát megerősítés végett

A beterjesztett díjlevél elfogadtatik és megerősítettetik s mint-hogy ellene kifogás vagy felelkezés nem adatott be, a főtiszt. és mélt. egyh. ker. közgyűléshez tudomásvétel végett felterjesztetik.

76. sz. A józsefházai ev. ref. egyház előjáróságának kérelme az egyház belszükségeinek és kiadásainak fedezésére 150 frt kiutalványozása iránt.

Miután az egyház pénzügyei épen a lelkész és az előjáróság egy részének mulasztása, hűtlen kezelése és hanyagsága folytán rendezés alatt áll, a végleges leszámolás befejezéseig semminemű kiutalás nem lévén eszközölhető, folyamodó egyház kérelmével elutasítottatik.

77. sz. A rozsályi egyház tanácsa és közgyűlése engedélyt kér arra, hogy a lelkész és a tanító jövedelmét képező földbirtokokra az egyház tulajdonjogát bekebelezethessék.

A kérelem méltánylása mellett az egyház érdekének megóvása és biztosítása céljából megengedtetik, hogy a lelkész használatában álló 22 hold 1100 □öl szántóföldre és a tanító használatában álló 6 hold szántóföldre a rozsályi egyház tulajdonjogát telekkönyvileg bekebelezethesse. Ezen határozat megerősítés végett a főtiszt. és mélt. egyh. ker. közgyűléshez felterjesztetni határozatik.

78. sz. Magos Ferencz egrii lelkész panaszolja, hogy ámbár ő a tavaszi egyházmegyei közgyűlésen jelen volt, mit több hiteles szemtanúval igazolhat, mégis úgy került bele a jegyzőkönyvbe, mintha távol lett volna, sőt birság is szabotott ki reá.

Miután a jegyzői kar is elismeri, hogy a bejegyzés tévedésből történt, Magos Ferencz, mint a nevezett gyűlésen jelen volt tag, igazoltatik és a reá alaptalanul kirovott birság alól készen felmentetik.

79. sz. Az országos ref. egyházi közalaphól és más forrásokból se-

gélyt kérő folyamodványok átnézésével foglalkozó bizottság beterjeszti a mai napon tartott gyűlésének jegyzőkönyvét, melyet Balogh István elnök s Böszörményi Sándor és Sinka Lajos bizottsági tagok irtak alá és láttak el véleményezéssel. Ennek alapján egyházmegyei közgyűlésünk a beérkezett kérvényeket következő ajánlatokkal kísérve, terjeszti fel a főtisztelői egyházkerületre.

I. Az országos ref. egyházi közalaphoz folyamodnak:

a) Egyházak.

1. *Szamos-Kóród* adósság törlesztésre kér 100 frtot.

Egyházmegyénk e más vallású és nemzetiségű lakosok közt élő kisdud egyházat, hűveinek szegénységére és túlerheltségére való tekintettel, 100 frt segélyre ajánlja.

2. *Magosliget* a templom északi részének ujítására és adósság törlesztésére kér 200 frtot.

Közgyűlésünk elismeri ugyan a segély szükséges voltát s az egyház nyomasztó szegénységét, de tekintve, hogy sok a folyamodó és kevés a pénz, csak 100 frt segélyre ajánlja.

3. *Kis-Kólc*s iskolaépítésre kér 350 frtot.

Tekintve, hogy az építés sürgősen szükséges, az egyház anyagi ereje pedig aránylag gyenge, ajánljuk 100 frtra.

4. *Kis-Peleske* iskolaépítésre felvett adósságai törlesztésére kér 100 frtot.

Ismerve az egyház csekély népességét s építkezéssel, adóssággal és egyéb terhekkel nehezített körülményeit, mind a 100 frtra ajánljuk.

5. *Méhtelek* adósságtörlesztésére és a lelkeszi lakáson egy szoba építésére kér 300 frtot.

Bár az adósság tényleg létezik s az építendő szoba is szükséges: mindazáltal a közalapi segélyforrás korlátolt voltát ismerve, csak 100 frtra ajánlhatjuk.

6. *Nagy-Kólc*s iskolaépítésből fent levő adóssága apasztására 100 frt segélyért folyamodik.

Mint más nemzetiségű lakosság közt nehéz helyzetben lévő de törekvő szorgalmas kis egyházat a kért 100 frt segélyre melegen ajánljuk.

7. *Rozsály* templomujítási költségéből fenmaradt 800 frtnyi adóssága apasztására 200 frtot kér.

A terhes adósság súlya alatt görnyedező parányi kis egyházat egyházmegyénk 100 frtra ajánlja.

8. *Garbólc*s építkezési czélokra kér 500 frtot.

Folyamodó kisdud egyház népességének csekély volta ismeretes ugyan: de 100 frt segélyt mégis elegendőnek tartunk számára, minthogy tökesegély kérésre utasítjuk.

9. *Pettyén* adósság törlesztésére kér 200 frtot.

Minthogy adóssága valóban halaszthatatlan építkezések költségeiből származott, 100 frttal kérjük segélyeztetni e csekély népességű szegény kis egyházat.

10. *Aranyos-Medgyes* lelkészi lakának és istállójának fedeleztetésére és tetemes adóssága apasztására 300 frtot kér.

Mint tulnyomóan idegen nemzetiségű lakosság közt élő, számra nézve szerfelett megfogyatkozott, de törekvéséről ismeretes kis egyházat, 100 frt segélyre ajánljuk.

11. *Pálfalva* leányegyház iskola fentartásból származott adósság törlesztése céljából 100 frt segélyért folyamodik.

Folyamodó egyház csekély népessége, szegénysége és mind a mellett is folytonosan kitartó igyekezete ismeretes lévén, 100 frt segélyre érdemesnek tartjuk.

b/ *Lelkészek.*

1. *Hajdu Albert* udvari lelkész nagy szegénységére, fizetése csekélységére, nagy családtartás és gyermek taníttatás gondjával s adóssággal terhelt helyzetére hivatkozva, 150 frt segélyért folyamodik.

Egyházmegyénk folyamodót indokai alapján 100 frt segélyre ajánlja.

2. *Bodor Pál* tisztabereki lelkész csekély fizetése, tetemes kárvallás, népes család s fia taníttatása miatt igen megnehezült körülményeire hivatkozva, 100 frtot kér.

Mint buzgó lelkészt és nehéz, nagy gonddal terhelt s különösen egy régóta beteg leányára sokat költekező családapát, 100 frtra ajánljuk.

3. *Barkász Albert* méhteleki lelkész, fizetése csekély voltára s nehéz családi viszonyaira hivatkozva, 100 frttal való segélyeztetését kéri.

Tekintettel népes családjára s különösen egyik fiának nehéz korban szenvedő szomorú állapotára, közgyűlésünk 100 frt segélyre ajánlja.

4. *Szentgyörgyi Zsigmond* homoki lelkész 100 frt segélyért folyamodik.

Tekintve, hogy fizetése csak 350 frtot tesz ki, továbbá hogy a jelen évben mind a mostoha időjárás, mind a községben uralkodó sertésvész által sok kárt vallott; fia taníttatására pedig költekeznie kell: 100 frt segélyre ajánljuk.

5. *Id. Kürthy Károly* garbólczi lelkész 100 frtot kér.

Mint igen elaggott s csekély fizetéséből nagyon szigorú körülmények közt élő lelkészt, egyházmegyénk 100 frtra ajánlja.

6. *Tóth Dániel* nagykőcsi lelkész három évi terméketlen idő s a községben dühöngött sertésvész által okozott kárait és e miatt felgyűlt adósságaira hivatkozva, kér 100 frtot.

Egyházmegyénk ez ismeretes kárvallásokra és folyamodó lelkész buzgóságára való tekintettel melegen ajánlja 100 frtra.

7. *Balajthy Károly* szamoskőrödi lelkész 150 frt segélyért folyamodik.

Mint egyházmegyénk egyik legkisebb egyházában népes családja fentartásának, gyermekei neveltetésének nehéz gondjával terhelt s a jelen évben csaknem minden termését elvesztett szegény lelkészt, 100 frtra ajánljuk.

8. *Pásztor István* magosligeti lelkész kér 200 frtot.

Tekintve 80 éves tisztes korát s ezzel járó erőtlenségét, élettársának és leányainak a legnagyobb szegénységben létét s különösen azt a körülményt, hogy ez évben nemcsak a papi föld nem termett, hanem a hiveké sem teremvén, próvént fizetésre sincs remény, ajánljuk 100 frtra.

9. *Kócsi Péter* nagyhodosi lelkész csekély fizetésére és marhavész által szenvedett károsodására hivatkozva, 80 frt segélyt kér.

Indokai alaposak lévén, ajánlja egyházmegyénk 50 frtra.

10. *Gál Péter* sárközi lelkész kér 200 frtot.

Nehéz családi viszonyaira, csekély fizetésére és a terméketlen időjárás miatt szenvedett károsodására való tekintettel 100 frt segélyre ajánljuk.

11. *Meleg Albert* kőszegremetei lelkész fizetése kevés voltára s családi nehéz körülményeire hivatkozva, kér 100 frtot.

Minthogy szerény fizetéséből népes családot kell tartania s három gyermeket iskolában taníttatnia, közgyűlésünk 100 frtra ajánlja.

12. *Kiss Sándor* misztótfalusi lelkész 200 frtot kér.

Tekintettel egyfelől arra, hogy készpénzfizetése a fenyegető drágasággal szemben tisztes megélhetést nem biztosít, másfelől arra, hogy nevezett lelkész oláhság közé ékelt kis egyházában s a hozzá tartozó fiókegyházakban missziói hivatását lelkesen teljesíti, 100 frtra ajánljuk.

II. A református segélyegylethez

folyamodik hét egyház, u. m.: Kispéleske, Sárköz, Ávas-Felsőfalu, Rozsály, Méhtelek, Pálfalva, Aranyos-Medgyes és egy lelkész, u. m.: Sárközy Ignác.

Mind a hét folyamodó egyházat ajánlja közgyűlésünk a segélyeztetésre, mert szegénységök nyilvánvaló. A lelkész kérényét mellőzi, minthogy a segélyegylet tudvalevőleg csak egyháznak nyújt segédelmet.

III. Rendkívüli államsegélyt kér

három egyház, névszerint: Sárköz, Misztótfalu, Homok; nyolcz lelkész, nevezetesen: Balajthy Károly szamoskőrödi, Gál Péter sárközi, Magos Fe-

rencz egrii, Szentgyörgyi Zsigmond homoki, Kiss Sándor misztótfalusi, Hajdu Albert udvarii, Sárközy Ignác rozsályi, Barkász Albert méhteleki lelkészek; továbbá öt tanító, u. m.: Kádár János egrii, Huszár Benedek palfalvai, Oroszlán István szárazberki, Szakál Károly homoki, Molnár Zsigmond szamoskőrödi tanítók.

Egyházmegyénk, tekintettel a rendkívüli viszonyokra, mind a három egyházat, nyolcz lelkészt és öt tanítót segélyeztetésben való részesíttetés végett ajánlja s bizonyítékokkal felszerelt kérvényeiket pártolólág terjeszti fel a főtisztelő egyházkerületi közgyűléshez.

80. sz. Esperes ur jelenti, hogy az 500 frtnál csekélyebb fizetéssel bíró lelkészek fizetésének pótlására egyházmegyénknek jutott 855 frt rendkívüli póttállamsegély megérkezvén, rendelkezés alatt áll s a közgyűlés teendői közé tartozik annak kiosztása felett intézkedni.

Közgyűlésünk a nevezett segélyt a következő lelkészek közt rendeli egyenlő mennyiségben szétosztatni: az *adorjáni, garbólcsi, homoki, kishodosi, magoslígeti, méhteleki, misztótfalusi, nagyhodosi, nagykőlcsi, palóházai, rozsályi, sárközi, szamoskőrödi, udvarii, uszkai, pettyéni, tisztabereki* és *amaczi* lelkészek közt.

Élénk vita tárgyát képezte az a kérdés, hogy a mennyiben Sárköz-Ujlak jelenleg lelkész nélkül van, vajon részesüljön-e e segélyben, vagy ne? Végre is szavazás útján döntetett el, hogy mint üresedésben lévő állomás ezuttal Sárköz-Ujlak mellőztetik. Ellenben Tisztaberek és Amacz lelkészi állomásai felvétetnek a segélyezendők közé, mert bár a jelentő ivekből úgy látszik, mintha felül lennének az 500 frton, de tudvalevő, hogy a tényleges viszonyok szerint azon jóval alul állanak. Megvitatás alá került az a kérdés is, hogy miután a rendelkezés alatt álló 855 frtból 19 egyház lelkészi állomása lett volna 45 frtjával segélyezendő, de egy üres állomás kimaradt, mi történjék a fennmaradó 45 frttal? Vétessék-e fel még egy csekély fizetésű segélyezendő? vagy a már felvettek közt osztassék ki egyenlő mennyiségben a segély? A szavazatok többsége úgy döntött, hogy a 855 frt a segélyezendő 18 lelkész közt egyenlően osztassék el úgy, hogy egynek-egynek 47 frt 50 kr jusson.

81. sz. A tőkesegély kérés ügyében leérkezett jelentő iveket esperes ur bemutatván.

Azoknak az egyházakkal való közlése, szabályszerinti betöltése és illető helyökre leendő felterjesztése végett egy bizott-

ság választatik, melynek tagjaiul Gergely Károly, Szél György, Torday Imre és Sátor Dávid jelöltettek ki, kik e megbízatást el is vállalták.

82. sz. A csekély fizetésű lelkészek jövedelmének pótlására adandó rendkívüli államsegélyre vonatkozólag

A főtitzt és méltóságos konvent 11/1897. sz. a. végzése értelmében az érdekelt lelkészek felhivatnak, hogy legfeljebb szept. 20. napjáig kérvényeiket a rendes közalapi segélykérő iven adják be s lelkészi főjegyző megbízatik, hogy azokat annak idején összefoglalva, terjesztsze fel.

83. sz. Szél György avasujvárosi, Gergely Károly nagybányai és Papolczy Károly szatmárhegyi lelkészek, mint az avasi, nagybányai és erdődi kör missziónáriusai, beterjesztik missziói jelentésöket.

E jelentések helybenhagyó tudomásul vételvén, a főtitsteletű egyházkerület misszióügyi bizottságához tisztelettel felterjesztetnek.

84. sz. A nagybányavidéki lelkészi kör értekezlete felhivja egyházmegyénk figyelmét azon körülményre, hogy a múlt év folyamán egyházmegyénk területén létesült állami iskolák református vallásoktatóinak díjazása általában is igen csekély, de különösen egyes helyeken éppenséggel nincs a teljesített munkához alkalmazott mértékben megállapítva, mert pl. az egyik lelkész kap 100 frtot, másik ugyanolyan munkáért csak 30-at vagy 25-öt, a mint az egyes gondnokságok tetszése szerint, vagy talán a tanulók számarányához képest a költségvetésbe fölvetetnek.

Egyházmegyénk a vallástanitással foglalkozó lelkészek munkáját egyenlő mértékben óhajtván méltányoltatni, felfolyamodás utján azt igyekszik kieszközölni, hogy a vallástanítás óra szám szerint díjaztassék, és pedig olyformán, hogy egy-egy heti óráért legalább 30 frt évi díjazás vétessék fel az iskolai költségvetésbe, akár kevesebb, akár több a tanítványok száma, mert a munka körülbelül egyenlő, minthogy az nem a tanítványok több vagy kevesebb számától, hanem a ráfordított idő és szükséges előtanulmány mennyiségétől függ, tehát ahoz képest méltánylandó.

85. sz. A garbólczi egyház gondnoka Váradi Menyhért jelenti, hogy tornyukban mindezideig csak egy harang volt, de most már a hivek külön megterheltetése nélkül annyi pénzzel rendelkeznek, hogy egy másik új harang öntetésére költségük van, s annak megöntetése végett a kis gejőczi harangöntővel, Egri Ferenczczel, már érintkezésbe is léptek. Kérik azért e szándékuk megvalósíthatására az egyházmegye engedélyét.

A kért engedély, az egyházhivek buzgóságának méltó elismerése mellett, egész készséggel megadatik. Egyszersmind

óhajtja egyházmegyénk, hogy az új harang szolgáljon majd a garbólczi hivek vallásos érzelmeinek és egyháziasságának fokozására.

86. sz. Balogh István tanácsbíró, mint a szatmárhegyi egyházba a 31/1897. sz. a. határozat szerint kiküldött bizottság elnöke, jelenti, hogy Kató Béla amaczi lelkész társaságában Szatmárhegyen megjelent, s az országgyűlési képviselőválasztás alkalmából állítólag az ottani egyháznak ajándékozott 500 frt ügyében szigorú vizsgálatot tartott, de nevezett lelkésztársával együtt meggyőződött a felől, hogy a kérdéses adomány az egyház részére csak feltételesen ajánlatott fel, s minthogy a feltétel nem teljesült, a gondnokok kénytelenek voltak az ajándékot visszaadni.

Egyházmegyei közgyűlésünk a küldöttség jelentését tudomásul veszi, és minthogy ebben a jelentésben arról is biztos értesülést nyer, miszerint a gondnokok a feltételes ajándék elfogadásáért a méltán megérdemelt megrovást s a jövőre való komoly figyelmeztetést az egyházmegyei küldöttségtől annak rendje szerint megkapták, további eljárásnak szükségét nem látja s a tárgy felett sajnálkozását kifejezve, napirendre tér.

87. sz. A erdődi fiókegyház főgondnoka, Virágh Mihály kir. járásbíró beterjeszti jelentését az egyház állapotáról, bevételeiről és kiadásairól s az építkezés folyamáról, egyszersmind jelzi azon feszült viszonyt, mely közte és a felügyelő lelkész közt kifejlődött.

A nagy buzgalomról és ügyszeretetről tanuskodó jelentés helyeslő tudomásul vétetik, főgondnoknak hűséges sáfárkodásáért méltó elismerés szavaztatik. A felügyelő lelkész eljárására nézve pedig a tavaszi egyházmegyei gyűlésen megbízott küldöttség jelentéséből egyházmegyei közgyűlésünk örvendetes tudomásul veszi, hogy a fennforgott meghasonlás békességes uton kiegyenlített. Midőn azért úgy az eljáró küldöttség tagjainak, valamint az erdődi fiókegyház buzgó előjáróságának köszönetet mond; a beterjesztett jelentést, mint a szokásos kanonika vizitáció jegyzőkönyvének érdekes pótlékát, a vizitáczióhoz csatoltatni rendeli.

88. sz. Batizról az egyházi előjáróság jelenti, hogy Hajdu Zsigmond kedves lelkészök eltávoztása által megürült lelkészi állomásukra Szobonya József szamosbecsi helyettes lelkészt óhajtják meghívás útján megválasztani, de erre nézve némi akadályok merültek fel.

Miután a lelkészválasztási ügyek intézését az egyházi törvény első sorban az esperes teendői közé sorolja s esperes úr ebben az ügyben a szükséges utasításokat a batizi egyháznak már meg is adta, külön intézkedés szüksége nem forog fenn.

89. sz. A nagybányai ev. ref. egyházmegyei tanító-egyesület nevében

Sinka Lajos elnök panaszolja, hogy a tagok közt a régi buzgóság hanyatlani s az érdeklődés szunyadozni kezd, minek okát egyfelől a gyakori tanítóváltozásokban, másfelől az egyesület iránti közönyösségben keresi és találja fel; kéri azért az egyházmegyét, hogy a tanítók köteleesség érzetének felköltésére a nemes czélú egyesülettel közreműködni s fennálló szabályainak érvényesítésére segédkezet nyújtani sziveskedjék.

Ehez képes egyházmegyei közgyűlésünk határozatilag kimondja, miszerint az egyházmegye népiskoláiban működő minden tanító kötelezett tagja a kebelbeli református tanító-egyesületnek; az egyesület értekezleti gyűlésein köteles megjelenni s a kitűzött tárgyak feldolgozásában résztvenni. Ki ok nélkül elmarad a gyűlésekről, az a szabályok alapján pénzbírsággal büntetettik, mely bírság behajtására az egyházmegyei hatóság mindenkor segédkezet nyújtand.

90. sz. Molnár Lajos tanácsbíró, mint a kispaládi egyház szárazmalomának tervbe vett eladása ügyében kiküldött bizottság elnöke jelenti, hogy a szándékolt eladás egész készséggel helyben hagyható, mert a kérdéses szárazmalom az egyháznak már semmi jövedelmet nem hajt, sőfentartása tetemes költséggel terheli az egyházat.

Ennek alapján a szóban forgó szárazmalom eladását egyházmegyei közgyűlésünk helyben hagyja és annak fogantatására a kispaládi egyház előjáróságát ezennel felhatalmazza.

91. sz. A lázári egyház beterjeszti a tanítói új díjlevélnek szabály szerint három eredeti példányban kiállított, felbélyegezett s közgyűlési határozattal elfogadott teljes szövegét.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beadott díjlevelet jóváhagyja, megerősíti, és minthogy ellene sem kifogás, sem felebbezés nem adatott be, a főtiszteletű egyházkerülethez tudomás vétel végett terjeszti fel.

92. sz. Hajdu Albert udvarii lelkész a batizi egyházban f. évi május hó 23-ika óta teljesített felügyelő lelkészi szolgálatának méltányos díjaztatása ügyében kérvényt nyújtott be.

De miután erre nézve őt az egyház önként megtett ajánlatával teljesen megnyugtató egyességre bírta, beadványa az ő saját kijelentése szerint is tárgytalanná vált.

93. sz. Joó István egyetemes tanügyi bizottsági elnök az ez évi konventi gyűlés 22. sz. a. határozata értelmében a tanító hiány s általában népiskolai állapotaink kimutatása végett szükséges rovatos ívek példányait a főtiszteletű püspöki hivatalhoz betöltés végett megküldvén és azokból egyházmegyénk számára egynehány példány esperes urhoz áttétetvén:

A betöltés eszközlése s a betöltött példányok visszajuttatása a tanügyi bizottság kötelességévé tétetik.

94. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésére:

A lelkészi és világi főjegyzők mellé Szél György, Sátor Dávid és Molnár Lajos tanácsbírák küldetnek ki.

95. sz. A közgyűlés fargysorozata ki lévén meritve, esperes ur köszönetet mond a szép számmal megjelent s folytonosan élénk érdeklődést tanusító tagoknak s a közgyűlést Isten áldásának kívánása s a jelenlevők viszont kifejezett jó kívánatai közben berekeszti.

Az 58—68-ig és 78—95-ig való számokat jegyzette Gergely Károly,
A 69—77-ig » » » Torday Imre.

Közigazgatási bírósági ügyek.

Jelen voltak: Bencsik István esperes és gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Balogh István, Gergely Károly, Szél György, Molnár Lajos, Sátor Dávid lelkészi, Böszörményi Zsigmond, Böszörményi Sándor, Torday Imre és Helmezy József világi tanácsbírák, ez utóbbi ugy is, mint egyházmegyei ügyész.

96. sz. A sárközi egyház előljárósága kérelmez az iránt, hogy az ugynevezett »falusi« urbéres erdőn az egyháznak sajátját képező, és sem a lelkész sem a tanító haszonvételehez nem tartozó erdőrészbéli csekély famennyiséget levágathassa s az egyház és iskola érdekében értékesíthesse. Továbbá kéri, hogy a lelkészi és tanítói javadalmakhoz tartozó erdőrészből az üzemterv szerint levágandó fák értéke az illető javadalmas hivatalok számára biztosíttassék.

Miután a kérelemhez sem egyháztanács, sem közgyűlési határozat csatolva nincsen, sem az beigazolvá nem lett, hogy jelen kérelem tartalmát az egyház közönsége érdemileg tárgyalta, és ahhoz hozzájárult volna; ezen hiányok pótlása végett a kérelem folyamodó egyház előljáróságának visszaadatik.

97. sz. Nagy Károly avasvámfalusi lelkész előterjeszti kimerítő jelentését a Váradi György által beadott panaszra, miután a presbiterium az ítélethez való belemenni nem akart. E szerint a panaszló fia és menyje örökség folytán külön ingó és ingatlan birtokhoz jutván, reájok az egyházi adó jogosan vettetett ki.

A beadott jelentés, hozzácsatolt mellékleteivel együtt az avasvámfalusi presbiteriumnak az ügy törvény szerinti eligazítása végett visszaküldetlik.

98. sz. Barkász Bálint józsefházai lelkész jelenti, hogy Szabó Lajos józsefházai volt tanító az egyházból lett eltávozása alkalmával fizetésének

hátralékát, 88 frtot az egyháznak adományozta, de ezen összeget gondnok Szarka Károly sem behajtani, sem az egyház pénztárába befizetni nem akarja, sőt a végrehajtást is megakadályozta.

Ezen jelentés felvilágosítás végett a józsefházai egyház előjáróságának azzal adatik ki, hogy indokolt és kimerítő jelentést tegyenek 8 nap alatt esperes urhoz arra nézve, miért tagadták meg a fizetést? miért akadályozták meg a közigazgatási végrehajtás foganatosítását? mivel ellenkező esetben anyagi felelősségek ki fog mondatni és az egyház érdeke vagyonukból törvényes uton fog biztosítani.

Miért is Esperes ur felhivatik, hogy a beérkezendő jelentést egyh. m. ügyészünkkel a további lépések megtehetése végett azonnal közölje.

99. sz. Barkász Bálint józsefházai lelkész az egyháztanács által 1897. —1898. évre kivetett lelkészi díj fizetése ellen felebbezést ad be.

Miután a felebbezéshez sem az egyház közgyűlésének határozata eredetiben, sem a lelkészi díjlevél másolatban csatolva nem lett, a panasz tárgya pedig mind két fél meghallgatása és a hivatolt okmányok betekintése nélkül érdemileg el nem bírálható: a helyszíneire bizottság küldetik ki, melynek tagjaiul Böszörményi Zsigmond tanácsbíró és Szabó József lelkész felkérletnek.

100. sz. Császi Bálint mikolai lakos panaszos kérelmez Király Gyula lelkész ellen az ellene írásban elkövetett rágalom megtorlása iránt.

Miután az írásban avagy nyomtatásban elkövetett sérelmek megtorlása a törvény által az esküdtszékek hatáskörébe utaltatnak, folyamodó kérelme közgyűlésünk által figyelembe vehető és elintézhető nem volt.

101. sz. Mikolába az egyházmegyei közigazgatási bíróság 1896. aug 27-ikén tartott gyűlésének 25. sz. a. határozatával vizsgáló bizottság küldését rendelte volt el, oly czélból, hogy állapítsák meg és hozzák tudomásra, vajjon a Bartha Mór lelkészi fizetése hátralékából az egyház közpénztára által kifizetett 273 frt 15 krnak az egyes adósoktól való be nem szedéseért kit vagy kiket terhel a hivatali mulasztásból származó felelősség? Az ennek kiderítése végett Mikolában megjelent küldöttség tagjai, Magos Ferencz és Helmeczy József jelentik, hogy megbízatásukban eljárak ugyan: de semmi olyan utbaigazító írásra vagy jegyzetre nem találtak, melynek alapján biztosan megállapíthatták volna, kik voltak a nevezett összeggel adósok? és ki volt főgondnok éppen abban az időben, mikor a hátralék még behajtható lett volna? Mert a tartozás összeszámításával foglalkozott küldöttség munkálata sem nekik ki nem adatott, sem a mikolai egyház

irattárában vagy jegyzőkönyvében fel nem találtatott; a Bartha Mór lelkészkedése idejében pedig több főgondnok hivataloskodván, nem tudhatni, ki követte el azok közül a mulasztást? Azonban kijegyezték a jegyzőkönyvből az 1880. év okt. 1-sejétől szolgált főgondnokok neveit és szolgálati idejét, s azon reményöket fejezik ki, hogy ha az 1889. évi 98. szám. alatti egyházmegyei határozatnak alapul szolgáló küldöttségi munkálat megkerül: azon esetben az egyházi törvény 96. §. d) pontja szerint újabb vizsgálat nélkül is kimondható lesz az akkori főgondnok ellen a felelősség.

A küldöttség véleménye alapján Gergely Károly egyházmegyei levéltárnok utasíttatik, hogy a kérdéses munkálatot a letárgyalt iratok közül keresse ki, s ha megtalálja, bocsássa rendelkezésére az egyházmegyei ügyésznek, ki azután a bíróság elé terjesztendi az ügy elbírálása felől megalkotandó véleményét.

102. Sárköz-Ujlakról özv. Fekete Pálné, kinek a lelkész özvegyi kegyeleti év járandóságát egyházmegyénk 19/1897. sz. a. határozatában kiadatni rendelte, mire a nevezett egyház jelen volt képviselői készséggel ígéretet is tettek, panaszolja, hogy ezt a különben is csekély járandóságot az egyházi előljáróság csak fele részben, azaz a lelkészi fizetés negyedrésszében akarja neki kiszolgáltatni, mit ő jogának tudatában ily megesonkitott mennyiségben el nem fogadhat.

Egyházmegyei közigazgatási bíróságunk ítéletileg kimondja, hogy a sárközi egyház a folyamodó özvegy lelkésznek az egész lelkészi fizetés felét, azaz elhunyt férjével együtt nyugdíj cím alatt élvezett járandóságát, természetben, csonkítatlanul tartozik kiadni.

103. sz. Józsefházán a tanítóváltozás miatt lelkész és gondnok, meg az egyes presbiterek és egyháztagok közt viszály keletkezvén, e viszály okainak és okozóinak kiderítése végett esperes ur Sátor Dávid és Bajnóczy Géza urakat hivatalosan kiküldötte, kik is a szükséges vizsgálatot gondos figyelemmel megtartották s jelentésöket a vizsgálati jegyzőkönyv, költségjegyzék meg egyéb ide tartozó iratok melléklésével, esperes urhoz beterjesztették. Esperes ur ez ügyiratokat tanulmányozás és megismertetés céljából Molnár Lajos tanácsbírónak, mint előadónak, kiadta, s Molnár Lajos a megvizsgált ügyet következőkben terjeszti elő:

A józsefházai egyház f. évi május 2-ikán tartott presbiteri gyűlésén Szabó Lajost, ki ez egyházban már azelőtt is szolgált, ideiglenes tanítóul megválasztotta; de Szabó Lajos arról értesülvén, hogy őt némelyek a lelkész és Tóth György nevű presbiter megvesztegetésének gyanújával terhelik, tanítói állásáról a lelkész előtt szóval lemondott, sőt lemondását avval is megerősítette, hogy három egymásután való vasárnap és a közbe eső hétköznapiokon nem ment el a templomba énekelni. E lemondás ügyét május 9-ikén a presbiterium tárgyalta és állítólag a lemondást elfogadván,

lelkészt a pályázat kihirdetésével, meg a templomi éneklés ideiglenes vezetésével illendő fizetés mellett szeptemberig megbizta. Ugyde Szarka Károly gondnok és társai a lelkésznek ezt az állítását, meg az egyházi jegyzőkönyv ide vonatkozó részének hiteles voltát tagadják, és lelkész jelenléte nélkül, sőt tiltakozása ellenére közgyűlést tartván, Szabó Lajossal önhatalmulag olyan egyességet kötöttek, mely szerint ő a tanítói hivatalt folytatni hajlandónak nyilatkozott, úgy hogy ha pályázat útján más akad, ő lemond és addig is csak az államsegélyből esedékes részt kapja a rendes fizetés helyett, mely eljárásával magát az egyházi törvénnyel ellentétbe hozta és az ottani tanítói állásra méltatlannak bizonyította.

A megtartott vizsgálat folyamán tudomásra jött, hogy lelkész az egyházi gyűlések jegyzőkönyveit soha sem hitelesített, senkivel alá nem írta, holott ő maga vezeti; sőt a jegyzőköny leveleit könnyen szétszóródható állapotban tartja, mi által ő maga nyújt alkalmat ellene torzsalkodó hiveinek arra, hogy a jegyzőkönyv hiteles voltát kétségbe vonhassák, a mit már több ízben meg is tettek. Kitűnt továbbá, hogy lelkész a presbiteri választásokról, s a presbiterium negyed részének időnként való felujjításáról szóló törvényt nem tartja meg, a mennyiben a meghalt vagy lemondott tagok helyett újakat nem állítat be, miáltal olyan visszás helyzetben tartja az egyházat, hogy voltaképen nem lehet tudni, kik presbiterek, kik nem? A gondnok Szarka Károly pedig a törvények áthágásával, mellőzésével s a lelkész elleni gyűlölségével, meg a kiküldöttség előtt kimutatott hányásveti viselkedésével magát a gondnoki szép hivatalra méltatlannak bizonyította.

Ezen előterjesztés alapján az egyházmegyei bíróság e következő végzést hozta:

Minthogy Szabó Lajos tanítóvá lett megfogadása rendes választásnak nem tekinthető, első megválasztatásáról való lemondása pedig eléggé be van igazolva: tehát a tanítói foglalkozástól elnőköleg eltiltatik és az egyház új tanítóválasztásra utasíttatik.

A mennyiben pedig mind Barkász Bálint lelkész, mind Szarka Károly gondnok ellen az egyházi törvény rendelkezéseibe ütköző fegyelmi vétségek esete forog fenn: az ügyiratok véleményezés végett az egyházmegyei ügyésznek kiadatnak s az elnökség a további teendők intézésével megbizatik.

Fegyelmi bírósági gyűlés.

104. sz. Tárgyalási Jegyzőkönyv. Felvétellett Sárköz-Ujlakon, 1897. aug. 26. napján a nagybányai ev. ref. egyházmegyei fegyelmi bíróságnak Csonka József felsőbányai kántortanító fegyelmi ügyében tartott gyűlésén.

A bíróság az egyházi törvény 310. §-ában felsorolt érdekeltségi esetek tekintetbe vételével következőleg alakult meg:

Elnök: Bencsik István esperes.

Szavazó bírák: Balogh István, Szél György, Molnár Lajos, Böszörményi Zsigmond, Id. Böszörményi Sándor, Helmeczy József.

Előadó: Sátor Dávid,

Vizsgáló bírák voltak, minélfogva nem szavazhattak: Gergely Károly, Torday Imre.

Jegyző: Gergely Károly,

A felek részéről az idézés folytán megjelentek Csonka József panaszolt, ifj. Hajdu Sándor panaszos.

Elnök a bíróságot szabályszerűleg megalakultnak jelentvén ki, felhívja Sátor Dávid előadót a fenforgó fegyelmi ügy előterjesztésére. Sátor Dávid előadó a kezénél lévő iratok és bizonyítékok alapján az ügyet következőleg ismerteti.

Ifj. Hajdu Sándor felsőbányai lakos, ref. vallásu iparos, panaszt terjesztett volt be Csonka József ref. kántortanító ellen, azt állítván, hogy nevezett kántortanító az ő feleségét, Kömlei Herminát, elcsábította, vele több ideig tiltott szerelmi viszonyt folytatott, s ebből kifolyólag házasságtörést követelt el, és az ő családi életének boldogságát feldulta, minthogy őt e bűnös viszony felfedezése miatt keletkezett viszály következtében felesége elhagyta s két gyermekét most, anya nélkül, kénytelen a gondviselő ápoló szeretet hiányában elzüllésnek indulva látni.

Ebben az ügyben esperes ur Csonka József felelelét a panaszlevélben foglaltakra nézve bekérte, s bár vádlott nyilatkozatában a tényt tagadni és az ellene emelt panaszokat czáfolni igyekezett: mindazáltal olyan nyomós okok és körülmények foglaltattak a vádlevélben, és annyi tanura volt hivatkozás, hogy a fegyelmi vizsgálatot el kellett rendelnie; és el is rendelte, kiküldvén vizsgáló bírókul Gergely Károlyt és Torday Imrét. Ezek a vizsgálatról szóló jegyzőkönyvet beterjesztették, mely szerint a hivatolt és előállított tanuk közül különösen három, a vádlevélben foglalt panasz igaz voltát eskü alatt bizonyította, sőt egyik tanu a vádlott által titkos írással irt két levéltöredéket is mutatott fel és adott át a vizsgáló bírónak bizonyítékul, melyeket ők a számok és ábécze betűi közt felismerhető sorrend szerint megfejtettek és az iratokhoz eredetiben is, megfejtve is hozzácsatoltak. Ezekből és a tanuk vallomásaiból a titkos szerelmi viszony létezése az előadó véleménye szerint igazoltnak látszik.

Elnök felhívja a feleket, hogy mi előadni valójuk van az előterjesztett ügyre nézve?

Ennek folytán ifj. Hajdu Sándor elmondja, hogy a vádlevélben foglalt és hiteles tanui által igazolt vádját fentartja, feldult házi boldogságának elvesztése miatt tele van a lelke keserőséggel s kéri Csonka József megbüntetését. Csonka József vádlott egyszerűen tagadja a vád igaz voltát, a tanuk állításait czáfolni próbálja, a szerelmes leveleknek tőle való eredetét nem ismeri el s azt állítja, hogy ifj. Hajdu Sándort mások beszélték

fel s vették rá vád levele beadására. Ennek bizonyítása végett hivatkozik Bottyán Pál volt felsőbányai káplántanítóra, ki jelenleg Lázáriban rendes lelkész, és minthogy az egyházmegyei közgyűlés alkalmából éppen jelen van, kéri kihallgatni arra nézve, honnan keletkezett a vádlónak bosszura való ingerlődése? Azonban a bíróság e hivatolt tanu kihallgatását nem látta szükségesnek, minthogy vallomása a rá hivatkozó vádlottnak saját állítása szerint sem vonatkozhatott volna *a dolog lényegére*, t. i. a vádlott ártatlan voltának igazolására; legfeljebb is csak annak netaláni felderítésére szolgált volna, hogy ki által értesült a vádló hűtlen neje szerelmi viszonyáról? vagy hogy ki beszélte rá őt a feljelentés megtételére? Mindez pedig a bíróság előtt figyelembe alig vehető *mellékes körülménynek* látszott.

Ezek után elnök a tárgyalást befejezettnek nyilvánítván, a fegyelmi bíróság zárt ülésben következőleg

Itélt:

Csonka József felsőbányai ref. kántortanító az egyházi törvény 301. §. 3. és 10. pontjai szerint minősülő vétségben vétkesnek találtatik, minthogy oly cselekvényt követett el, a mely a vallást és közerkölesiséget sérti s melyből közbotrány származhatik, és oly viselkedést tanusított, mely az egyházas tekintélyt lealacsonyítja s a tanítói állás méltóságát sérti. Ezért tehát őt a bíróság egyhangulag a 303. §. d) pontja értelmében a felsőbányai kántortanítói hivataltól minden javadalom nélkül való elmozdításra ítéli, a felmerült költségekben 11 frtban elmarasztalja; a bíróság elnöke felkérte, hogy a törvény 398. §. b) pontja szerint szolgálatától haladéktalanul függeszse fel.

Indokok:

El kellett nevezett kántortanítót itélni, mert ellene a nőcsábítás és házasságtörés vádja három hiteles tanunak, névszerint: *ifj. Turi Károlynénak, Csepregi Mártonnak és Bányász Gyulánénak* eskü alatt tett vallomásával, meg a számjegyekkel írott titkos szerelmes levelekkel kétségtelenül igazolva van. Ezekkel szemben vádlottnak merev tagadása s a hozzá intézett kérdésekre adott feleleteinek mentegetőző része figyelembe vehető nem volt. Mert pl. azon állítását, mely szerint mikor őt Csepregi Márton a kisbányai pataknál a cserjében a legbizalmasabb állapotban találta, akkor ő csak a lábát mosta volna: komoly mentségnek venni nem lehetett, annyival inkább, minthogy a vizsgálat alkalmával azt állította volt hogy a nő *férjével* együtt járt ott a pataknál fát nézni, a bírósági tárgyaláskor pedig úgy nyilatkozott, hogy ő a közelgő férjet mintegy három kilométernyiről látta és tisztán felismerte.

Nem vehette komoly tekintetbe a bíróság vádlottnak azt a mentséget sem, mely szerint a becsatolt szerelmes leveleket Kömlei Herminhez nem ő írta volna, hanem valaki más, kit megnevezni a vizsgáló küldöttség előtt nem akart, a bíróság előtt pedig már félig-meddig meg is nevezett. Mert egyfelől ifj. Turi Károlyné eskü alatt vallá, hogy a levelek a tanító és Kömlei Hermin viszonyának nagyon jól ismerése útján jutottak az ő kezei közé, másfelől pedig az iskolai irkából való papír, meg a levelek tartalma és egyes vonatkozásai, de legbizonyosabban a vádlott saját levelében előforduló számjegyeknek a titkos levelek számjegyeivel való tökéletes megegyezése határozottan *a tanító kezeirészára* vallanak, a mint erről bárki első tekintetre meggyőződhetik.

Terhelő bizonyság volt vádlott ellen az a körülmény is, hogy ámbár vádló Hajdu Sándor a tanítónak, mint házas embernek, családi viszonyairól egy szót sem tett, s még csak távolról som említette, mintha vádlott e tilos viszony miatt saját feleségét házából talán elűzte volna: mindamellett a tanító mintegy öntudata által ösztönöztetve, vagy talán a várt vizsgálatnak ezen körülményre is lehető kiterjesztésétől tartva, jónak látott Esperes urhoz juttatni egy levelet, melyben felesége azt írja, hogy ő nem férje üldözése elől menekült Mádra, hanem beteg édesanyját ment látogatni. Önként felmerülhet tehát az a kérdés, hogy mi szükség volt e levél beküldésére, ha ő feleségével békében élt? sőt talán az is kérdésbe jöhet, hogy vajjon felesége írta-e csakugyan a levelet? A Kömlei Hermin levele sem bizonyít vádlott ártatlansága mellett.

De nem lehetett figyelem nélkül hagyni azt a nagyon fontos és minden egyéb tekintetnél elébb való szempontot sem, hogy a vádlott tisztos tanítói hivatalát visel és éppen *leányok tanítója*, kinek erkölcsi tisztaságával tükörként kellene állania ártatlan növendékei előtt; kire nézve ilyen viszornak még a gyanuja is olyan árnyat vet, hogy a miatt legalább azon a helyen tisztességgel nem folytathatja hivatalát. Nem menthető azzal sem, hogy ifjuí heve ragadta volna el, mert már meglett férfi korában van. Házasársra iránti kötelessége is visszatarthatta volna. Sőt az sem menti őt, a mit bűnös viszonya leplezésére ő maga hangsúlyoz leveleiben, hogy Hajduékhoz *borozás* végett járt oly gyakran, mert egy tisztos hivatalát viselő tanítóban maga az *iszákosság* is olyan hiba, a mivel hivatalát kockáztathatja.

A *költségekben* el kellett marasztalni, mint vesztos felet, mert a vizsgálatot az ő vétke tette szükségessé.

Enghitő körülményül tekintetett rá nézve az, hogy feleséges ember, tehát a hivatalvesztés végleges kimondása nem csupán őt, hanem ártatlan feleségét is sujtotta volna.

Az ítélet a felek előtt kihirdettetvén, ifju Hajdu Sándor megelégedéssel fogadta. Csonka József tanító pedig felebbezését jelentette be.

105. sz. Tárgyalási jegyzőkönyv. Felvétellett Sárköz-Ujlakon 1897. aug. 26-ikán a nagybányai ev. ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának Barkász Bálint józsefházai ev. ref. lelkész ellen az egyházi pénzek és egyéb javak hűtlen kezelése miatt hivatalból megindított fegyelmi ügyében tartott ülésén.

A bíróság, az egyházi törvény 310. §-ában felsorolt érdekeltségi esetek tekintetbe vételével, következőleg alakult meg:

Elnök: gróf Degenfeld Sándor e. m. gondnok, minthogy esperes ur a vádlottal való rokonsági viszonyánál fogva eltávozott.

Szavazó bírák: Balogh István, Szél Görgy, Gergely Károly, Torday Imre, Molnár Lajos.

Vizsgáló bírák voltak: Böszörményi Zsigmond, Helmeczy József, Hajdu Zsigmond, később ez utóbbi eltávozása után Sátor Dávid.

Előadó: Torday Imre.

Ügyész: Helmeczy József.

Jegyző: Gergely Károly.

A felek részéről megjelentek Barkász Bálint lelkész, Tóth Sándor volt gondnok, és Tóth György mint vádlottak; Veres Andor, Hankóczy Géza, Tóth András, Sipos Károly, Szarka Károly, Benécs János, Árokháti Károly, Sipos György, mint tanuk.

Elnök a bíróságot megalakultnak jelentvén ki, a tárgyalás megkezdését elrendeli és felhívja az előadót az ügy lehető szabatossággal való ismer tetésére. Ennek folytán az előadó elmondja, hogy a több rendbeli vizsgálati iratokból láthatólag Józsefházán Barkász Bálint lelkész a templomépítés czéljára rendezett országos gyűjtésből begyűlt pénzt, Tóth Sándor volt gondnokkal együtt, úgy számolta el, hogy a számadásról csak hiányosan tanuskodó jegyzőkönyv hitelesítve senki által nincsen, sőt három egymástól lényegesen eltérő számadás fordult meg már eddig is a vizsgáló küldöttség előtt, mely körülmény az egész elszámolás hitelességét megdönti és a szántsándékos sikkasztás gyanuját költi fel, annyival inább, mert éppen a lelkész kéregető könyve, ki tudja, hogy? hogy nem? elveszett, s a jegyzőkönyvet és számadásokat maga a lelkész vezeti és senki soha nem hitelesíti, alá nem írja, úgy, hogy tisztába jönni vele nem lehet. Másfelől az a szomorú tapasztalat is be van jelentve és igazolva, hogy az egyházi magtár tartalma elkallódott, számadási jegyzőkönyve elveszett, s voltaképpen nem lehet tudni, mennyi a veszteség e miatt? Továbbá azt is több ízben tapasztalta a vizsgálat végett künn járt küldöttség, hogy az egyház meglevő pénzei bizonytalan helyekre könnyelműen lettek kiadva, az épületanyagok veszendőbe mentek, eladogattattak, s ezáltal is sok kára származott az egyháznak, szóval bizonyos, hogy a hűtlen kezelés esete a legszembeötlőbb módon fennforog.

Felolvastatnak az erre vonatkozó iratok, küldöttségi jelentések és tanuvallomások.

Ezek folyamán egyházmegyei ügyész indítványozza, hog a tanuk írásba foglalt vallomásaikra ünnepélyesen eskeltessenek meg. De ez ellen Barkász Bálint lelkész óvást emel, mert a tanukat egyszersmind vádlóinak tartja, miért aztán a bíróság sem tartotta szükségesnek ezuttal tőlük az esküt követelni.

Olvastattak Barkász Bálint lelkész és Tóth Sándor volt gondnok vallomásai. Ezek folyamán a bíróság arról győződött meg, hogy további vizsgálatra van szükség. Ehez képest következőleg határozott.

Végzés.

A fegyelmi ügy tárgyalása ezuttal felfüggesztetik. A vizsgáló küldöttség tagjai, Böszörményi Zsigmond, Helmeczy József és Sátor Dávid felkéretnek, hogy a vizsgálatot folytatva, különösen annak kipuhatolására törekedjenek legalább megközelítő számadatokat szerezni, hogy vajjon mennyi pénz olvadt be a magtár értékéből a közpénztárba? s mennyi ment végkép veszendőbe? körülbelül mennyi lehehetett az elpusztult épületanyagok értéke? mennyire tehető a templom számára gyűlt kegyes adakozásokból elsikkadt pénz? s az egyházi előjárók közül kit mennyiben terhel ezért az erkölcsi és anyagi felelősség? Felkéretnek egyszersmind, hogy mielőbb megejtendő vizsgálatuk eredményéről a fegyelmi bíróság elnökéhez azonnal jelentést tegyenek, hogy a végtárgyalás haladéktalanul megtartathassék.

E végzést elnök a jelenlevők előtt kihirdettétvén s ellene senki nem felebbezván, a tárgyalás ezuttal befejeztetett.

A 96—100. számokat jegyzette Torday Imre.

A 101—105. » » Gergely Károly.

Jelen jegyzőkönyvnek úgy közgyűlési, mint bírósági része, az 58. számtól a 105-ikig általunk a mai napon hitelesítettett.

Aranyos-Megyes, 1897. szept. 27.

Szél György
Molnár Lajos
Sátor Dávid
e. m. tanácsbírák.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye
1897. szept. 27. Aranyos-Megyesen tartott fegyelmi bírósági
gyűlésének

J E G Y Z Ö K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Bencsik István esperes, gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok, Balogh István, Gergely Károly, Szél György, Molnár Lajos, Sátor Dávid lelkész, Böszörményi Zsigmond, Böszörményi Sándor, Torday Imre, Szeőke Barna, Helmeczy József világi tanácsbírák, ez utóbbi úgy is, mint egyházmegyei ügyész.

Esperes ur a megjelent bírósági tagokat üdvözölve s a tárgyalásra váró ügyeket röviden jelezve, az ülést megnyitja.

106. sz. Császy Bálint mikolai volt főgondnok és társainak Király Gyula mikolai lelkész elleni panasza ügyében a bíróság, az érdekeltségi esetek figyelembe vételével, következőleg alakult meg:

Elnök: Bencsik István esperes.

Szavazó bírák: Szél György, Sátor Dávid, Molnár Lajos, Gergely Károly, Böszörményi Zsigmond, Böszörményi Sándor, Torday Imre.

Vizsgáló bírák voltak, tehát nem szavaznak: Balogh István, és Szeőke Barna.

Ügyész: Helmeczy József.

Előadó: Szél György.

A jegyzőkönyvet vezeti Gergely Károly.

Elnök előterjeszti, hogy az ügyet a tárgyalásra annak rendje szerint előkészítvén, a feleket szabályszerűen megidézte. Erről ugyan az elismervény nincs teljes rendben, mert Király Gyula vagy tévedésből vagy szántszándékkal más napra, t. i. 27-ike helyett 29-ikére irta a tárgyalás kitűzött idejét; hanem azért nincs fennakadás, mert a panaszlók más oldalról is értesülvén, elég tömegesen megjelentek. Jelen vannak nevezetesen: Császy Bálint, Kőlesey Antal, Bogdán Lőrincz, Bélteky Gyula, Császy Antal, Kállay Mihály, Ungvári János, Szabó Lajos és Hadady Gedeon. — Panaszlott lelkész Király Gyula maga ugyan nem jelent meg: de egy *beadványával*, melyet

a bírósághoz intézett, jelét adta, hogy a gyűlés helye és ideje felől biztos tudomása volt, sőt lehető védekezésének is kifejezést adott, a mennyiben ártatlanul szenvedett üldöztetéséről panaszkodva, annak végleges megszüntetését kérte. E szerint távolmaradása a tárgyalást nem akadályozta, annyival inkább, mert az Egyh. Törv. 387. §. értelmében a vádlott meg nem jelenése különben sem képez akadályt,

Beadványát, mint igen jellemzőt, egyházmegyei ügyész a jegyzőkönyvhöz kéri csatoltatni, mit a bizottság készséggel teljesít, s az A/ alatt mellékelt idézvény mellé B/ jegy alatt azt is ide csatolja.

Megkezdődvén a tárgyalás, előadó ismerteti az ügyet következőkben:

Az egyetemes konventi bíróság a Király Gyula lelkész ellen *szimónia* vétség czime alatt hozott két alsó bírósági ítéletet midőn feloldotta: egyszersem elrendelte, hogy — miután a mikolai egyháztanács által beadott panasz és az 1894. decz. 6-ikán megtartott vizsgálat ügye még elintézve nem lett — egyházmegyei bíróságunk »a netalán szükségesnek mutakozó pótvizsgálat megtartása után, hozzon újabb érdemleges határozatot.«

Ezen felsőbb bírósági utasítás alapján egyházmegyénk fegyelmi bírósága a fent nevezett panasz ügyét 57/1897, sz. a. határozatával ujlag folyamatba tette. El volt ugyan ez az ügy már bírálva egyházmegyei bíróságunk által még 1895-ben; de ezt az ítéletet az egyházkerületi bíróság a szimónia látszatának fennforgása miatt, feloldotta, azzal az utasítással, hogy a megvesztegetés tényére vonatkozólag is hozzon ítéletet az egyházmegye. Azonban a szimóniára vonatkozó ítélet a konventi bíróság által feloldatván, vissza kellett térni a fegyelmi ügy első folyamára s különösen arra a kérdésre, hogy szükséges-e pótvizsgálatot elrendelni?

Az ügyiratokból kitetszőleg az I. sz. a. panaszlevél szabály szerint feleletre kiadatván, arra a bepanaszolt lelkész II. sz. a. csatolt felelete beérkezvén, az egyházmegyei ügyész véleményének meghallgatása után a fegyelmi eljárás elrendeltetett (III. sz. a.) s a vizsgálat a IV. sz. a, mellékelt terjedelmes jegyzőkönyv szerint megtartatott; az ügy az egyházmegyei ügyész régiebb (V.) és újabb nyilatkozata értelmében (VI.) a végtárgyalásra teljesen előkészített; tehát újabb vagy pótvizsgálat szükségessége nem forgott fenn. Így tüzetett ki a régi panaszlevél új tárgyalásra.

Megjelent felek szóbeli nyilatkozatra felhivatván, Hadady Gedeon elmondja, hogy ő a panaszlevél kelte óta vádlott lelkész ellen polgári uton bűnvádi keresetet indított rágalmazás miatt; Kőlesey Antal több példával igyekszik bizonyítani, hogy bepanaszolt lelkészek elmebeli fogyatkozásban szenved; Császzy Bálint ugyanazt állítja és a körorvos nyilatkozatára is hivatkozik; a többiek is mindnyájan ragaszkodnak a vizsgálatkor írásba foglalt vallomásaikhoz. Tanuiknak újabb kihallgatását nem kéri, mert panaszukat eléggé igazoltnak tartják s a tisztiügyész és bíróság sem

véli szükségesnek a kihallgatás ismétlését, minthogy a vizsgálat alkalmával a kihallgatott tanuskodók esküt is tettek; Király Gyula pedig fent említett beadványában olyan kihallgatásokat követelne, melyeket komoly figyelembe venni nem lehetett, minélfogva mellőzni kellett.

Ekként a tárgyalás befejeztetvén, a panaszosok távozásra kéreltek, s mind az előadó, mind az egyházmegyei ügyész véleményének meghallgatásával a bíróság zárt gyűlésben szavazat többséggel — 4 szavazattal 3 ellen — következőleg

I t é l t:

Király Gyula mikolai lelkész az Egyházi Törvények 301. §. 3., 7., és 10. pontjaiba ütköző fegyelmi vétséget követvén el, vétkesnek kimondatik, s az Egyházi Törvények 303. §. c) pontja alapján 100 frt azaz száz forint pénzbírságra ítéltetik, mely összeg az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, fele részben az egyházmegyei közpénztár, fele részben az egyházmegyei lelkészi könyvtár javára lesz különbeni végrehajtás terhe alatt kifizetendő. Egyidejűleg a vizsgálatlalt és jelen bírósági gyűléssel felmerült összes költségekben, 91 frt 50 krban, azaz kilenczvenegy forint 50 krajczárban is elmarasztaltatik, melyet a bírsággal együtt az egyházmegye pénztárába kell befizetnie.

I n d o k o k:

El kellett ítélni bepanaszolt lelkészt, mert a vizsgálati jegyzőkönyv adatai szerint, esküvel erősített tanuvallomásokkal igazoltatott, hogy oly cselekvényeket követett el, melyekből közbotrány származhatik; oly hivatalos kötelelességeket hanyagolt el, melyeknek rendes és pontos teljesítésére minden lelkész kötelezve van; és úgy nyilvános, mint családi életében folytatott magaviselete olyan, mely az egyházas tekintélyt lealacsonyítja s a tiszteletes lelkészi állás méltóságát sérti.

Nevezetesen bebizonyult, hogy a presbiteri gyűléseken durva, goromba kifejezéseivel a jelenlevőket megsértette; a közgyűlésen, mikor ezt mondá: »urakat ne válasszanak! a régi volt presbitereket nem lehet megválasztani!« egyfelől izgatásra vetemedett, másfelől valótlant áilitott; a temető árokpartjáról levágott ákáczfák felhasználása felől tett hivatalos jelentésében a valósággal ellenkezőleg nyilatkozott, sőt erre vonatkozó vallomásában a vizsgáló bíróság előtt is két ellentétes nyilatkozatot tett, s egyéb tettével és szavaival is többször megbotránoztatott sokakat.

Beigazoltatott továbbá, hogy az egyházi jegyzőkönyvet hitelesített ni elmulasztotta, mit önmaga is beismer; tehát az egyházi törvény 31. §. szerint világosan elrendelt kötelelességet hanyagolt el, a miből később sok baj származott.

Bizonyossá lett, hogy lelkészhez illetlen magaviseletével s különösen feleségének a közhivatali dolgokba is folytonos beavatkozásával oly gunyos

és lealázó megjegyzésekre adott alkalmat, melyeknek következtében — mint a jelen tárgyalás folyamán is kitűnt — sokan még józan gondolkozási képességét is kétségbe vonják.

Családi életének sajnos és köztudomás szerint szármalmas jeleneteiről a küldöttség vizsgálati jegyzőkönyve és jelentése is fájdalmasan nyilatkozik, sőt önmaga a lelkész is elismer annyit, hogy »neje néha-néha zsémbel az egyháztanács által történt megkárosíttatása miatt«; de legrikítóbb bizonyosság erre nézve a küldöttségi jelentésnek az a megdöbbentő tudósítása, mely szerint lelkész, mikor neje őt a már-már megkötött békeokmány aláírásában, főbelövéssel fenyegetve, megakadályozta: elkiáltá magát, hogy »neki már nincs mit várnia az élettől, mert egyoldalról neje, másoldalról az egyházi hatóság üldözi; leszámol tehát az élettől; s leveté magáról kabátját és kirohant a sötét éjszakába.«

Feltehető, sőt tudva is van, hogy lelki állapota ilyen felzaklattatásának okai voltak, és a bíróság többsége ezt enyhítő körülményül tekintette; de másfelől a tisztügyész és a súlyosabb ítéletre szavazók állítása sem alaptalan, mely szerint lelkész ilyen zaklatott kedélyállapottal és hiveinek egy tekintélyes része iránt lelkében ilyen gyűlölettel, azon a helyen, sikeresen nem működhetik, mert a felebaráti szeretet keresztyéni magaslátára, a megbocsátás szép erényének gyakorlására, felemelkedni aligha tud.

Mindamellett enyhítő körülmény gyanánt tudatott be rá nézve az az izzó gyűlölködés, mely ellenesei részéről itt-ott sujtá, valamint az is, hogy az ellene emelt vádak nagy része tulságosan ki volt szinezve s nem vala teljesen beigazolható, miért azokat mellőzni kellett. De másfelől terhelő körülmény gyanánt szolgált az, hogy elítélt lelkész hasonló természetű dolgaiért már az enyhébb büntetési fokozatokon előzőleg átment.

A vizsgálati és külön bírósági gyűléstartási költségek megtérítésében el kellett őt marasztalni, mert azokat a békesség megzavarásával, felebbezéseivel s lelkészhez nem illő magaviseletével ő okozta.

Az ítélet a jelenlevő panaszosok előtt kihirdettetvén, Császy Bálint, Kőlcsey Antal és társai felebbezésöket jelentették be.

107. sz. A Józsefházai fegyelmi ügyben a bíróság, az Egyházi Törvények 310. §-ában felsorolt érdekeltségi esetek tekintetbe vételével, következőleg alakult meg, miután Benčsik István esperes, Barkász Bálint lelkészszel való rokonsága miatt, eltávozott.

Elnök gróf Degenfeld Sándor.

Szavazó bírák: Balogh István, Szél György, Molnár Lajos, Gergely Károly, Böszörményi Sándor, Torday Imre, Szeőke Barna.

Vizsgáló bírák voltak, tehát nem szavaznak: Sátor Dávid és Böszörményi Zsigmond.

Ügyész : Helmeczy József.

Előadó : Torday Imre.

Jegyző : Gergely Károly.

A felek részéről megjelentek : Barkász Bálint lelkész, Tóth Sándor volt gondnok és Tóth György presbiter, mint vádlottak; Sipos Károly, Benécs János, Magyar Imre, Molnár András, Hankóczy Géza, Ács Márton, Veres Andor, Árokháti Károly, Szarka Károly, Nagy Mihály, Tóth András, mint tanuk. A vádat hivatalból Helmeczy József egyházmegyei ügyész képviseli.

Elnök a bíróságot megalakultnak nyilvánítván, előadó megismerteti az ügyet s felolvastatnak az ügyiratok, vizsgálóbíróági jelentések, írásba foglalt tanuvallomások, tisztügyészi nyilatkozatok, szóval mindazon okmányok, melyek a régibb és újabb eljárás alapján az ügy felderítésére szolgálhatnak.

Ezekből kiderült, hogy mikor az egyházmegye még 1895-ben az egyházlátogató küldöttség jelentése alapján a rendetlenül kezelt magtár ügyében vizsgáló bizottságot nevezett ki Józsefházára, akkor a küldöttség nemcsak a magtár, hanem egyéb vagyon kezelése körül is türhetetlen rendtelenségeket tapasztalt, minek következtében több rendbeli vizsgálat után 1896. aug. 27-ikén már fegyelmi eljárást kellett elrendelni *hűlten vagyonkezelés* miatt Barkász Bálint lelkész és Tóth Sándor volt gondnok ellen, kikhez később Tóth György 1891-ik évi volt gondnok is hozzájuk soroztatott. Mert nyilvánvaló lett, hogy sem a magtár tartalmáról, sem a templomépítésre országos kéregetés folytán gyűlt pénzről, sem az építkezési kő, téglá és faanyagokról nem tudnak hitelt érdemlőleg elszámolni, sőt kétségtelenül bebizonyult, hogy a többek közt a lelkész kezén 233 frt 27 kr elsikkadt a templom számára gyűlt könyöradományokból, nem is említve azon hiányt, melynek mennyiségét a kéregető könyv talányszerű eltűnése miatt megállapítani nem lehetett; a magtári és egyéb vagyonban szenvedett kár összegét sem lehet bizonyosan tudni, mert a magtári könyv is eltűnt, a gondnoki számadások is hiányosak, hitelre nem méltók, szóval bizonyos, hogy nagy kár van, csak az marad talán örök homályban, hogy mennyi a szenvedett veszteség?

Megkérdeztettek az ügyfelek, hogy mit hozhatnak fel mentségükre? Ennek folytán Barkász Bálint lelkész azt feleli, hogy eddig tett vallomásait fentartja, egyéb előadni valója nincs. Tóth Sándor állítja, hogy több pénzt ő nem vett kezéhez, mint a mennyit mond. Tóth György erősíti, hogy ő annak idején mindenről beszámolt s nem tehet róla, ha a számadást a lelkész ur nem jól vezette. A tanukis megerősítik a vizsgálat alkalmával írásba foglalt vallomásaikat, csak Magyar Imre toldja meg vallomását azzal, hogy mikor Tóth György Debreczenből kéregetési útjából haza jött, a pénzt a lelkésznél az asztalra letette, abból ő (t. i. Magyar Imre) kölcsön felvett

140 frtot, de több pénz elszámolást nem látott; és Ács Márton felel arra a kérdésre, hogy miért maradt adós az általa gyűjtött pénzből 25 frt 46 krral? azt mondván, miszerint ő a nála levő egész összeget átadta; de hogy mennyi volt az az összeg? arra nem emlészik.

Ekkor a tanuk vallomásaikra a bíróság színe előtt mindannyian a fentírt sorrendben kiállva, ünnepélyesen esküt tettek, mi által úgy írásba foglalt, mint a jelen gyűlésen szóval tett állításaik törvényes hitelességet nyertek.

Ügyész, mint közvádó, a vádat mind a három vádlott ellen fentartja. Szerinte Barkász Bálint lelkész az egyházi fegyelmi törvényeknek csaknem minden paragrafusát megsértette. Nem hogy kötelességét teljesítette volna a vagyon ellenőrzése körül, hanem beengedte az egyház szentélyébe a kapzsiságot. Mikor az egyházmegye kivette kezökből a pénzkezelést: elővette a magtárral való úzerkedést. Mikor annak tartalma elfogyott: kigondolta az országos kéregetést, és ezzel is visszaélt. Mert első sorban az engedély kieszközléseért a faiskola ingyen való használatát kötötte ki magának; azután a könyvek szerint begyűlt összegek nagy részét ő vette át, de jegyzőkönyvbe nem a valódi összeget vezette be s a jegyzőkönyvet senkivel nem hitelesítette. Ellene mintegy 425 frt 13 kr hiány állapítható meg; de sokkalta nagyobb az az erkölcsi hiány, a mely ez ügyből az egyház szent ügyére hárul. Ennél fogva ő vádlott lelkész ellen a 303. §. e) pontja szerint a hivataltól való végleges megfosztást hozta indítványba. Tóth Sándor és Tóth György — szerinte — abban vétkesek, hogy nem tettek jelenlést az egyházmegyének, s hivatali mulasztást, hűtlenséget követtek el ők is, minél fogva a 303. §. c) pontja szerint pénzbírsággal sújtandók. a költségekben pedig mind a hárman egyetemlegesen elmarasztalandók.

A vádlottaknak az ügyészi előadásra vonatkozó mentsége s az előadó véleménye is meghallgattatván, a tárgyalás befejeztetett, és a bíróság zárt ülésben egyhangulag következőleg

I t é l t:

Barkász Bálint józsefházai lelkész az egyházi törvények 301. §. 2., 4., 7., 8., 9. pontjai értelmében, kötelessége mulasztása, az egyház anyagi érdekeinek megrövidítése, engedellenség, hivatalos kötelességek elhanyagolása, rendetlen és hűtlen kezelési vétségek elkövetésében vétkesnek mondatik ki, s ezen több rendbeli vétségekért az egyházi törvény 303. §. d) pontja szerint a józsefházai egyház kebeléből a lelkészi állástól minden javadalom nélkül elmozdítatik, köteles lévén az egyház javára a vizsgáló bizottság által megállapított, 233 frt 27 krra felszámított hiányt, mint általa elsikkasztott összeget, valamint a 7 frt 46 krrban megállapított magtári

számadási különbözetet a józsefházai egyház pénztárába, jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett befizetni.

Tóth Sándor volt gondnok az egyházi törvény 301. §. 2., 4., 7., 9. pontjaiban elősorolt s ezen pontok szerint minősülő vétségekben vétkesnek mondatik ki, s ezért a 303. §. e) és f) pontjai értelmében a presbiteri és gondnoki állástól mindenkorra megfosztatik s 3 évre a választó képességnek is elvesztésére ítéltetik. Egyszersmind egyetemlegesen köteleztetik a 7 frt 46 krban megállapított magtár számadási különbözetet a józsefházai egyház pénztárába jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt befizetni.

Tóth György 1891-ik évi volt gondnok az egyház kárára elkövetett sikkasztás és hűtlen kezelés vétségében bűnösnek találtatván, az egyházi hivatalviselhetés jogától mindenkorra s a választói jogtól 3 évre megfosztatik, továbbá a 7 frt 46 krnyi magtári különbözet megfizetésére vádlott társaival egyetemlegesen közeleztetik.

Egyetemlegesen köteleztetnek végre mind a hárman a vizsgálattal és bírósági gyűléstartással felmerült költségeket az egyházmegye közpénztárába különbeni végrehajtás terhe mellett 8 nap alatt befizetni; és pedig Böszörményi Zsigmond tanácsbíró részére 5 napi díj és

fuvar költség fejében — — — — —	20 frt — kr.
Hajdu Zsigmond részére 5 napidíj és fuvarbérbe — —	30 » — »
Helmezy József részére 5 napidíj és fuvarbérbe — —	30 » — »
Sátor Dávid részére 6 napidíj és fuvarbérbe — —	30 » — »
A mai bírósági gyűlés tagjainak napi- és fuvardíjba — —	40 » 50 »

Összesen 150 frt 50 kr.

Az egyház követelésének érvényesítésével külön polgári peres utra utasítatik.

I n d o k o k :

A megtartott vizsgálat során minden kétséget kizárólag beigazoltatott az, hogy lelkész és volt gondnokok hivatalos kötelelességeket az egyház vagyonának kezelése körül oly hanyagul s oly rendetlenül teljesítették, hogy ez által az egyháznak tetemes kárt okoztak.

Kétséget kizárólag be van igazolva az, hogy nevezettek a templom-építésre országos gyűjtés folytán befolyt kegyes adományokat hűtlenül kezelték, azok összegeiről vagy éppen nem, vagy csak részben tudnak beszámolni.

A vizsgáló bizottság jelentéseiből beigazoltatott azon körülmény, hogy saját bűneik eltitkolása s a vizsgálatnak huzása, halasztása által a felsőséggel szemben különösen a lelkész és közelebb volt gondnok engedetlenek voltak.

A gondozásukra bizott egyházi magtárt hűtlenül kezelték, annak számadási könyvét megsemmisítették, vagy talán örökre eltűnni engedték, miáltal az egyház jelentékeny kárt szenved.

Különösen súlyosító körülménynek számított be lelkész terhére az az állásával és műveltségével össze nem egyeztethető, de mégis megtörténtnek látszó tény, hogy az általa személyesen eszközölt kegyadomány gyűjtés hiteles könyvét megsemmisítette, hogy abból magának hasznot huzzon, egyházának pedig kárt csináljon.

Súlyosító körülménynek vétetett lelkész ellen az is, hogy míg hivatalánál fogva ő lenne hivatva az egyház beléletében és javai kezelésében esetleg felmerülhető rendtelenségek megszüntetésére és a netaláni bűnös üzelmek meggátlására, addig e vétségeket nem állotta ő maga elkövetni.

Az a történetként elmondott mentség, mely szerint a kéregető könyv eltintázódott volna, s mikor száradni kitette a gangra, egy lopási mániában szenvedő fiu ellopta volna, a bíróság előtt hitelre nem talált.

Tekintve végül az egyház bel életében dúló vizályt, zavart s az egyház-hivek nagy része által alá irt keserves és sokféle panaszt, eléggé meg van indokolva az az ítélet, hogy ez a lelkész a józsefházai állásától való elmozdítással büntetessék.

A költségeket a vizsgálatra okot szolgáltatók terhére kellett megállapítani, s az egyházat követeléseinek érvényesítésével a törvényes szokáshoz képest külön polgári peres utra kellett utasítani.

Az ítélet a felek előtt kihirdettetvén, Barkász Bálint lelkész felebezést jelentett be.

Kelt mint fent.

Jegyzette: **Gergely Károly**

e. m. főjegyző.

Hitelesítettett Pettyén, 1897. október 11.

Helmeczy József.

id. Böszörményi Sándor.

Függelék.

Tökesegély kérvények és a lelkészi fizetés pótlását kérő folyamodványok ügye.

108. sz. Jegyzőkönyv

felvétel Pettyénben, 1897. szept. 24. a nagybányai ev. ref. egyházmegyében közalapi tökesegélyért folyamodó egyházak szükségleteinek az egyházmegyei építetű bizottság által végzett elbirálásáról.

1. Az *ombodi* egyház közelebb lelkészlakot egyházmegyei jóváhagyással s felsőbb hatósági engedélylyel felvett kölcsönnel építetett, és

igy adóssága teljesen igazolt, másfelől iskolája a tanítói lakkal együtt megújításra vár: 2500 frt tőkesegélyre részint mint áldozatkész törekvő egyházat, részint mert 3 és $\frac{1}{2}\%$ évi kamatot és törlesztést ajánl, bizottságunk segélyre méltónak találja.

2. *Pettyén*, mint kis népességű szegény egyház a közelebbi évtizedek alatt erejét felülmúló költségekkel templomot, lelkészlakot, iskolát épített, de bár kölcsönhöz is folyamodott, még sem végezhetette be teljesen építkezéseit, ennél fogva hogy azokat egészen rendbe hozhassa, évi 350 frtnyi tartozását törleszthesse, 1500 frt tőkesegélyre bizottságunk érdemesnek ítéli.

3. *Pálfalva*, mint törekvő, de nagyon szegény kis leányegyház midőn ezelőtt 15 évvel iskolát épített, csak régi törzsökös hitsorsosaink gyermekeire számított, azonban az oda költözött De Gerando Attila birtokos ur sok cselédsége megnevelte a lélekszámot s azzal az iskolaköltelesek számát is annyira, hogy most már évek óta szűk a tanterem, s ugy egészségi, mint paedagogikai szempontból alkalmatlan, ennél fogva nagyobb, czélszerű tanterem építését már az egyházlátogató küldöttségek is sürgették, de a kis egyház arra tehetetlen lévén s a mostani iskola épület helyzeténél fogva nem bővíthetvén: egy különálló tanterem építésére, s a mostani tanteremnek a különben is nagyon szűk tanítói lakás kibővítésére, s azon indokból is, hogy a tanulók 30% -ka mint más nemzetiségű családok gyermekei magyar református szellemben neveltetnek: egyházmegyei bizottságunk 600 frt tőkesegélyre a legelső sorban ajánlja.

4. *Rozsály* régi korban épített s századok viszontagságai által megrongált templomát részint saját erejéből, részint egyházhatósági engedéllyel felvett kölcsönből restaurálván, mint csekély népességű szegény gyülekezetet, adósságának törlesztése végett 800 frt tőkesegélyre bizottságunk is melegen ajánlja, annyival inkább, mert más erősebb felekezettel szemben igyekezik egyháza tekintélyét és tisztességét áldozattal is fenntartani.

5. *Lázári*. Bár bizottságunk a tervbevevett építkezések mérvéről tájékozva nincs, de ismerve az egyház viszonyait, különösen az ottani róm. kath. erősebb egyházzal szemben féltett helyzetét, a bemutatandó építkezések tervezetének jóváhagyása esetén készséggel járul tőkesegélyre ajánlásához, addig azonban csak a segélyre igényt tarthatók sorozatába óhajtja bejegyeztetni.

6. *Sárköz-Ujlak* őskori templomát igen érdemes és szükséges renoválni, minthogy azonban az egyház népessége kevés, helyzete pedig más nemzetiséggel és nagy felekezettel szemben igen féltett, s tehetségéhez képest a szükséges költséghez 367 frttal járul: buzgalmát, helyzetét méltányolva, bizottságunk 1000 frt tőkesegélyre melegen ajánlja.

7. *Misztótfalu* más nemzetiséggel és felekezetekkel szemben igyekező egyházunk bár állami iskolát nyert községben van, óhajtáná idővel fele-

kezeti iskoláját visszaállítani, de most erre alkalmas épülete sincs, mert a régi iskola használhatatlan. Ennek helyére tervezett oly épületet emelni, mely jövedelmével biztos alapot gyűjtene addig is, míg felekezeti iskoláját ismét visszaállíthatná. Mint szegény de buzgó és hithű gyülekezetet, ostromolt helyzetében, bizottságunk tőkesegélyre méltónak itéli és ajánlja.

8. *Nagykölcs.* Majdnem egyforma népségű ev. ref. és gör. kath. felekezet él e községben, a versenyben azonban már a mi népünk gyengül; temploma régi szűk fa alkotmány, s mellette diszes új oláh templom fényeskedik. Évtizedek előtt lett volna már szükség templom építésre, de iskola, paplak szintén rozzant volt; most miután parochiális épületeit rendbe hozta, templom építést tervez, de önerejéből erre nem képes. Mint szegény de elég buzgó, másfelől gondozásra és őrzésre méltó gyülekezetet, egyházmegyei bizottságunk 4000 frt tőkesegélyre készséggel ajánlja.

9. *Méhtelek.* Temploma renoválásának szükségét ismerve, és az egyház adósságának terhét tudva, egyházmegyei bizottságunk ezen törekvő és elég buzgó kis egyházunkat is a tőkesegélyben részesítendőkhöz soroztatni óhajtja s 1000 frt tőkesegély iránti kérvényét pártolja.

10. *Aranyos-Megyes.* Egyházi főbb hatóság engedélyével iskoláját az államnak ideiglenesen átadta ugyan, de oly szándékkal, hogy anyagilag megerősödve ismét felekezeti fogja tenni. Azonban ez ügyletből kifolyólag költséges építkezéseket kellett az egyháznak tenni, melynek terhe az óhajtott anyagi erősödést akadályozza. Ezen szempontból mint ref. egyházunk egyik nagyon féltett gyülekezetét, a tizszeres számban ostromló oláhsággal szemben segélyezésre méltónak tartjuk, s az általa kért 1000 frt tőkesegélyt missziói helyzetével is indokolt alapon megadandónak javasoljuk.

11. *Szamos-Kőröd.* Népe kevés és szegény, temploma már veszélyesnek is talált régi faépület, önerejéből sohasem lesz képes építeni. Kedvező helyzete annyiban van e kisdied gyülekezetnek, hogy a hasonló számú oláhság egyházi és iskolai élete el van hanyagolva; de éppen azért életképessége ápolandó s ily célból úgy a lelkesedés és tanítósság támogatásában, mint új templomépítés segélyezésében is részesítendő. Mint szegény pártfogásra méltó s pusztulástól megóvandó gyülekezetet, egyházmegyei bizottságunk 3000 frt tőkesegélyre méltónak és érdemesnek találja.

12. *Nagy-Hodos.* Új iskolaházat és tanítói lakást akar építeni 1500 frt költséggel. De csekély népességénél és szegénységénél fogva a költsékezést önerejéből nem bírja meg. Minthogy legközelebb temploma javítására és régenten félbe hagyott tornya felépíttetésére tetemes áldozatot hozott s a mostani építkezésre is 300 frtot felajánl: készséggel ajánljuk 1200 frt tőke segélyre.

Kelt mint fent.

Böszörményi Sándor
Soltész János

A nagybányai ev. ref. egyházmegye
tőkesegélyügyi bizottságának az 1897. szept. 27-én tartott
gyűlésén Aranyos-Megyesen felvett

J E G Y Z Ö K Ö N Y V.

Jelen voltak :

Szél György, Sátor Dávid, Molnár Lajos és Gergely Károly

109. sz. A tőkesegélyért folyamodó egyházak jelentő lapjai beérkez-
vén s azokra az építettő bizottság véleményes javaslatai is beadatván,
ezek a jelentő lapokhoz külön-külön leírva mellékeltek; a rovatos ki-
mutatás elkészítettett, s a főtiszteletű egyházkerülethez a jelentő lapok és
mellékletek kapcsában következő ajánlatokkal terjesztetik fel.

1. *Ombod* lelkészi, tanítói és iskolai épületek hiányainak pótlására és
adósság törlesztésére kér 2500 frtot.

Mint áldozatra kész törekvő egyházat, mely $3\frac{1}{2}\%$ törlesz-
tést is ígér, melegen ajánljuk.

2. *Pettyén* lelkészi lak és iskola renoválására s berendezésére kér
1500 frtot.

A kért segélyre érdemesnek ítéljük.

3. *Pálfalva* külön álló tanterem építésére és tanítói lak átalakítására
kér 600 frtot.

Első sorban ajánljuk.

4. *Rozsály* templomépítésből fenmaradt adóssága törlesztésére kér
800 frtot.

Egyházmegyei bizottságunk első sorba ajánlja.

5. *Lázári* templomjavításra s iskola és lelkészi lak építésre kér 3000 frtot.

Egyházmegyei bizottságunk a segélyre igényt tarthatók
sorába kéri bejegyeztetni.

6. *Sárköz-Ujlak* ódon temploma javítására kér 1000 frtot.

Mint igen féltett helyzetben lévő szegény egyházat, a kért
segélyre melegen ajánljuk.

7. *Missztótfalu* új iskolaház és tanítói lak építésére, mely egyelőre
bérházul szolgálna, kér 1000 frtot.

Melegen és első sorban ajánltatik, mint igen féltett helyzetben levő, törekvő egyház.

8. *Nagy-Kólc*s új templomépítésre kér 4000 frtot.

Egyházmegyénk a legelső sorban ajánlja, mert a templom-építés sürgősen szükséges.

9. *Méhtelek* templommennyezet javítására és adósság törlesztésére kér 1000 frtot.

Az egyházmegyei bizottság készséggel ajánlja.

10. *Aranyos-Megyes* iskolaépítésből származott adóssága törlesztésére kér 1000 frtot.

Egyházmegyénk, mint igen féltett kis gyülekezetet, melegen ajánlja.

11. *Szamos-Kóród* új templomépítésre kér 3000 frtot.

Első sorban és sürgősen segitendő.

12. *Nagy-Hodos* új iskola és tanítói lak építésére kér 1200 frtot.

Készséggel és sürgősen segitendőnek tartjuk.

Végül megjegyezzük, hogy a jelentő lapok későn érkezvén és sürgősen bekivántatván, nem volt minden egyháznak ideje rá, hogy teljesen felszerelhesse kérvényét, de a lényegesebb kívánalmaknak a rovatos kimutatásba foglalt adatok, meg az építettő bizottság szakértő bizonyoságtétele eleget tévén, a kérelmek kegyes meghallgattatását jó reménységgel várjuk.

II. sz. Lelkészi fizetéspótló (pausalis) államsegélyért folyamodik 19 lelkész, névszerint: *Papp József* adorjáni, *Pásztor István* magosligeti, *Meleg Albert* kőszegremetei, *Balajthy Károly* szamoskóródi, *Bodor Pál* tisztaberki, *Sárközy Ignác* rozsályi, *Barkász Albert* méhteleki, *Molnár Lajos* kispeléskei, *id. Kürthy Károly* garbólczi, *Kócsi Péter* nagyhodosi, *Kiss Sándor* misztótfalusi, *Bartók Károly* patóházai, *Bodnár János* kakszentmártoni, *Gál Péter* sárközi, *Tóth Dániel* nagykólcsei, *Varga Zsigmond* kishodosi, *Hajdu Albert* udvarii, *Kató Béla* amaczi, *Szentgyörgyi Zsigmond* homoki lelkészek.

Mindannyian csekély fizetésért szolgálván s legtöbbnyire más nemzetiségű lakosság közt a 'magyarság védői lévén, a legmelegebben ajánltatnak. Kegyes tekintetbe kérjük vétetni, hogy egyházmegyénkben a 23239 református lélek 97058 más vallású s 74666 más nemzetiségű lélekkel áll szemközt, minél fogva szegény lelkészeink magyar nemzeti szempontból is különös pártoltatásra volnának méltók.

Kelt mint fent.

Jegyzette: **Gergely Károly**

e. m. főjegyző,
mint a bizottság jegyzőkönyvének vezetője.

Tárgymutató.

Jelenlevők névsora. — Gyűlés megnyitása.

58. sz. Megbízó levelek beszédese s a gyűlési tagok igazolása.
59. sz. Esperesi jelentés a belhivatalnoki változásokról.
60. sz. Hajdu Zsigmond batizi volt lelkész bucsulevele.
61. sz. Közalapkezelői állás betöltése.
62. sz. Aljegyzői állásra szavazás elrendelése.
63. sz. Tanügyi bizottsági tag választásáról intézkedés.
64. sz. Közpénztárnoki és könyvtárnoki számadás helybenhagyatása.
65. sz. Számvevő bizottsági tagok választatása.
66. sz. Szatmárnémeti ref. gymnasium kérelme visszaküldetik.
67. sz. Az állami elemi iskolákban vallást tanító lelkészek eljárásának szabályoztatása.
68. sz. Királyi tanfelügyelőséghez válasz a vallástanítás ügyében.
69. sz. Apahegyi előkönyörgő kántor-tanító díjlevelének megerősítettése.
70. sz. Avasvámfalusi iskolaépület iránti szerződés ügye.
71. sz. Sárközi egyház temetőhelyiség iránti kérelme.
72. sz. Sárközi egyház telekrész vásárlásának jóváhagyása.
73. sz. Szatmárhegyi lelkészi földek bérletügye.
74. sz. Sárközüjlaki földvásárlás ügye.
75. sz. Erdőszádai tanítói díjlevél megerősítettése.
76. sz. Józsefházai egyház pénzkiadást kérő tolyamodványa.
77. sz. Rozsályban a lelkészi és tanítói földek az egyház nevére telek-
könyveztetendők.
78. sz. Magos Ferencz egrii lelkész igazoltatása.
79. sz. Segélykérő folyamodások felterjesztése.
80. sz. Lelkészfizetés pótló államsegély kiosztása.
81. sz. Tőkesegélyügyi bizottság választatik.
82. sz. Lelkészi fizetéspótló államsegély iránti kérelmek ügye.
83. sz. Missziói jelentések felterjesztése.
84. sz. Állami elemi iskolai ref. vallástanítók díjaztatása iránt indítvány.
85. sz. Garbólczi harangöntetésre engedély.
86. sz. Szatmárhegyi bizottság jelentése.
87. sz. Erdődi főgondnok jelentése.

- 88. sz. Batizi lelkészválasztás ügye.
- 89. sz. Tanítótestületi ügyben intézkedés.
- 90. sz. Kispeleskei szárazmalom eladatására engedély.
- 91. sz. Lázári tanítói díjlevél megerősítése.
- 92. sz. Hajdu Albert a batizi helyettes lelkészi díjazásra nézve jelentést tesz.
- 93. sz. Népiskolai tanítóhiányról jelentés teendő.
- 94. sz. Jegyzőkönyvhitelesítő bizottság választatik.
- 95. sz. A közgyűlés jó kívánatok közt befejeztetik.

Közigazgatási bírósági ügyek.

- 96. sz. Sárközi erdőrészből levágandó fák értékesítésének ügye.
- 97. sz. Vámfalusi lelkészi díjkivetés ügyében jelentés.
- 98. sz. Józsefházai volt tanítói díjhátralék felől jelentés kéretik.
- 99. sz. Józsefházai lelkészi díjkivetés ügyében küldöttség bizatik meg.
- 100. sz. Császy Bálint mikolai volt főgondnok panasza a lelkész ellen.
- 101. sz. Mikolából küldöttségi jelentés Bartha Mór volt lelkész fizetés-hátraléka felől,
- 102. sz. Sárköz-Ujlakról özv. Fekete Pálné kérelme a kegyeleti év jövedelme ügyében.
- 103. sz. Józsefházai tanítóválasztás ügyében végzés.

Fegyelmi bírósági ügyek.

- 104. sz. Csonka József felsőbányai kántortanító ügye.
- 105. sz. Barkász Bálint józsefházai lelkész ügye.

A szept. 27-iki bírósági gyűlés tárgyai.

- 106. sz. A mikolai fegyelmi ügy.
- 107. sz. A józsefházai fegyelmi ügy.

Bizottsági gyűlési tárgyak.

- 108. sz. Az építettő bizottság jegyzőkönyve.
- 109. sz. A tőkesegélyügyi bizottság jegyzőkönyve.
- 110. sz. A lelkészi fizetéspótló államsegélyt kérő folyamodványok ajánlása.

